

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin Cultural Exchange through Arts and Crafts

Hanna Hentinen (toim./ed.):

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin
Cultural Exchange through Arts and Crafts

Hanna Hentinen (toim./Ed.)

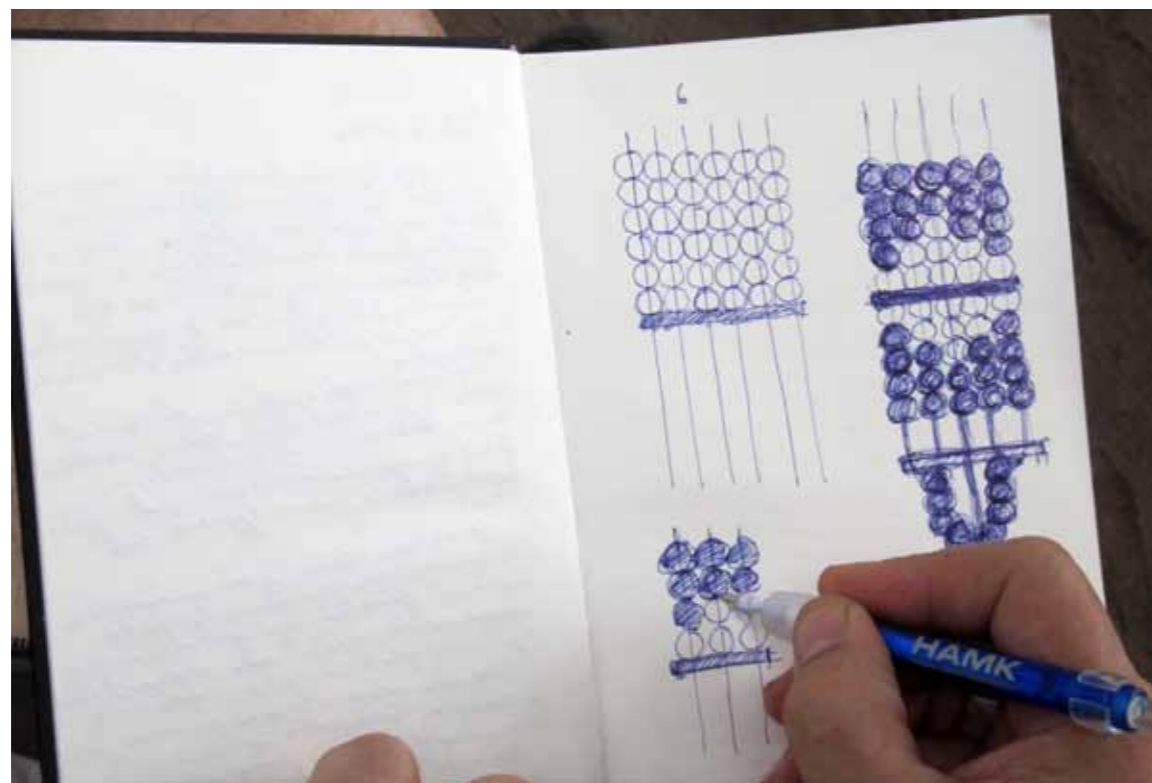

Photo: Mikko Tarvonen

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin – Cultural Exchange through Arts and Crafts
Hanna Hentinen (toim./Ed.)

painettu/printed

ISBN 978-951-784-588-5
ISSN 1795-4231
HAMK julkaisuja 10/2012

e-julkaisu/e-publication

ISBN 978-951-784-589-2 (PDF)
ISSN 1795-424X
HAMKin e-julkaisuja 14/2012

© Hämeen ammattikorkeakoulu, kirjoittajat ja kuvaajat / HAMK University of Applied Sciences, Writers and Photographers

JULKAISIJA – PUBLISHER

Hämeen ammattikorkeakoulu / HAMK University of Applied Sciences
PL 230 / Po BOX 230
13101 HÄMEENLINNA / FI-13101 Hämeenlinna, FINLAND
puh./tel. (03) 6461
julkaisut@hamk.fi
www.hamk.fi/julkaisut

Kannen kuva / Cover Photo: Mikko Tarvonen

Ulkoasu ja taitto / Layout: HAMK Julkaisut ja kirjoittajat / HAMK Publications and Writers
Painopaikka / Printed in: Juvenesprint Oy, Tampere

Hämeenlinna, joulukuu/december 2012

Sisällysluettelo | Contents

Johdanto	4
Hanna Hentinen	
Introduction	5
Hanna Hentinen	
Ennen suurta seikkailua Prior to the Adventure	7
Teksti/Text: Aliisa Koivisto, Kuvat/Photos: Saara Lehtikainen	
Pole, pole	11
Teksti ja kuvat / Text and Photos: Emma Nurmi	
GOIG – Getting Old Is to Grow Kuzeeka ni Kukua	15
Teksti/Text: Emma Nurmi, Kuva/Photo: Anu Ropo	
Karibuni GOIG!	17
Text and Photos: Saara Lehtikainen	
TYÖPAJAT WORKSHOPS	25
Työpajat GOIG:ssa Workshops at GOIG	27
Teksti/Text: Emma Nurmi, Kuvat/Photos: Hanna Hentinen & Anu Ropo	
Workshop with Maasai	32
Text: Saara Lehtikainen, Photos: Saara Lehtikainen & Mikko Tarvonen	
HARJOITTELUKAT WORK PLACEMENTS	45
Kuusi viikkoani GOIG:ssa – My six weeks at GOIG	47
Teksti/Text: Emma Nurmi, Kuvat/Photos: Emma Nurmi, Anu Ropo, Saara Lehtikainen	
Shangan helmiä – Shanga Pearls	51
Teksti ja kuvat / Text and Photos: Anna Puolakka	
Mto Wa Mbu	55
Teksti/Text: Karita Raikamo, Kuvat/Photos: Emma Nurmi	
Puun ja kuoren välissä Between wood and bark	56
Teksti ja kuvat / Text and Photos: Mikko Tarvonen	
OPINTOJA STUDIES AND COURSES	67
Tinga Tinga	69
Teksti ja kuvat / Text and Photos: Karita Raikamo	
Kokeilevaa korutyötä Experimental Jewellery	77
Teksti ja kuvat / Text and Photos: Aliisa Koivisto	
GOIG Tansania. Käsityökoulua kehittämässä Developing Handcraft School	83
Projektiraportti/Project Report: Merja Lehtonen, Emma Nurmi & Anu Ropo, Kuvat/Photos: Anu Ropo, Emma Nurmi, Saara Lehtikainen	
Pink Balloon	101
Project Report Text: Aliisa Koivisto & Anna Puolakka, Photos: Anna Puolakka & Tomi Seppänen	
Minun Afrikkani My Africa	113
Teksti/Text: Anu Ropo, Kuvat/Photos: Jussi Ropo, Anna Puolakka	
Cultural exchange program report for exchange program between HAMK University of Applied Sciences and GOIG Vocational Handcraft Centre	119
Text: Misana Manyama September 1-26, 2011, Photos: Hanna Hentinen	

Johdanto

Hanna Hentinen

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin oli kehitysyhteistyö- ja kulttuurivaihtoprojekti HAMK Hyvinvoinnin koulutus- ja tutkimuskeskuksen, GOIG:n käsityökoulun ja tansanialaisten käsityöprojektien välillä. Ohjaustoiminnan opiskelijoita ja opettajia osallistui työpajoihin ja harjoitteluihin Tansaniassa, ja tansanialaiset opettajat vierailivat Hämeen ammattikorkeakoulussa 2011. Ulkoasiainministeriö tuki vaihdon matkakuluja kulttuurialan kehitysyhteistyön tuen kautta.

Tämä julkaisu on koottu opiskelijoiden kuvaesseyistä sekä harjoittelu- ja projektiraporteista. Viimeistä artikkelia lukuunottamatta kaikki kirjoittajat ja kuvaajat ovat ohjaustoiminnan artonomin ammattiin valmistautuvia opiskelijoita. Julkaisun kokoamisessa yhdistettiin kolmen taidon harjoittelua: tekstin tuottamisen, valokuvaamisen ja niiden yhteen liittämistä taiton avulla. Suomeksi, englanniksi tai molemmilla kielillä kirjoitettujen raporttien lisäksi useimmat myös taittoivat omat tekstinsä yhteen valokuvien kanssa. Viimeinen artikkeli on tansanialaisten raportti Suomesta, Etelästä Pohjoiseen matkustaneiden opettajien kokemuksista.

Hankkeen tavoitteena oli tutkia mahdollisuuksia nostaa GOIG:n käsityökoulun opetuksen tasoa, kehittää tansanialaista käsityödesignia perinteisten afrikkalaisten käsityötekniikoiden perusteella, luoda ekologisia tuotteita ja kestävään kehitykseen liittyä kauppaa.

Vaikka kulttuurivaihto ajoittain näyttäytyi kulttuurishokkina, samalla se kuitenkin onnistui tuottamaan syväoppimista kaikille siihen osallistuneille. Oppimisprosessina kulttuurivaihto mielenkiintoisella tavalla myös pakotti osallistujansa kyseenalaistamaan omia vakiintuneita ajattelu- ja toimintatapoja.

Hankkeen yhteistyökumppanit:

HAMK / Hyvinvointiosaamisen koulutus- ja tutkimuskeskus / Ohjaustoiminnan koulutusohjelma: <http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/koulutus/Nuorisokoulutus/ohjaustoiminta>

Ohjaustoiminnan koulutusohjelman verkkolehti: www.curec.net

GOIGin käsityökoulu: www.goigsociety.org

Shanga Ltd: www.shanga.org

Mto Wa Mbu'n kulttuuriturismiohjelma: <http://mtoculturalprogramme.tripod.com>

Ulkoasiainministeriö: www.formin.finland.fi

Introduction

Hanna Hentinen

Cultural Exchange through Arts and Crafts was a cultural exchange and development project between HAMK Research & Development Centre for Wellbeing, GOIG Vocational Handicraft School and Tanzanian Craft Projects. In 2011, a group of HAMK students and teachers had workshops and work placements in Tanzania and a group of Tanzanian teachers visited HAMK. The first travelling steps of the exchange were financed by the Ministry for Foreign Affairs of Finland.

This publication consists of photo essays and reports of the learning experiences. Except the last article, all writers and photographers are students of the Degree Programme in Crafts and Recreation, preparing for their forthcoming professional life as Bachelors of Culture and Arts. Three dimensional expertise was needed when collecting the material together: text writing, photographing and combining these two through layouting. Besides writing their reports in Finnish, English or both languages, most students have taken the photos and even created the layout of their stories themselves. The last article is the Tanzanian report from Finland, by teachers coming from the South to the North.

The aims of the project were to explore the possibilities of elevating the level of teaching at the GOIG Vocational Handicraft School; to develop the design of Tanzanian handicrafts based on traditional African techniques; and to create ecological products and trade based on sustainable development.

Cultural exchange was occasionally manifesting itself as cultural clashes, though mostly it was offering profound and in-depth learning through triggering the mindset of all partners.

Project Partners:

HAMK / R&D Centre for Wellbeing / Degree Programme in Crafts and Recreation: http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/In_English/About_HAMK/Locations_and_maps/Hameenlinna/Lahdensivu1/Crafts_and_Recreation

Digital journal of HAMK Degree Programme in Crafts and Recreation: www.curec.net

GOIG Vocational Handicraft School: www.goigsociety.org

Shanga Ltd: www.shanga.org

Mto Wa Mbu Cultural Tourism Programme: mtoculturalprogramme.tripod.com

Ministry for Foreign Affairs of Finland: www.formin.finland.fi/english

Ennen suurta seikkailua | Prior to the Adventure

Teksti/Text: Aliisa Koivisto
Kuvat/Photos: Saara Lehikoinen

Ensiaskelaita

Kun kuusi ohjaustoiminnan opiskelijaa sai 5.10.2010 kuulla tullessaan valituksi Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeeseen, olivat kaikki varmasti hämmentyneitä ja onnellisia. Edessä siinä paljon järjestelyä, työtä ja sopeutumiskykyä vaativa projekti, joka varmasti muodostuisi myös elämää mullistavaksi kokemukseksi. Kuitenkin kaikkien niiden puolesta, jotka eivät tulleet valituiksi, tuntui kurjalta. Onneksi melko pian kuuden opiskelijan valinnan jälkeen ilmaantui mahdollisuus kahden muun mukaan lähtemiseen, sillä ehdolla että jokainen osallistuja olisi valmis maksamaan jonkin verran omasta pussistaan. Koska hankkeeseen tarvittavat rahat oli budjetoitu alun perin vain kuudelle, olimme hetken aikaa ongelman edessä. Eräässä matkaan valmistavassa tapaamisessa syntyi kuitenkin loistava idea kerätä puuttuvat rahat, noin 1200 euroa, yhteistuumiin. Toki matkaan liittyi paljon muutakin rahanmenoa, mutta yhteisen ohjelman järjestämiseen ja matkalipuista puuttuvaan osaan tarvittiin varoja yhteiseen kassaan.

OTA-päivän munkkihulinat

Ohjaustoiminnan artonomit OTA ry järjesti 23.11.2010 Lahdensivun kampuksen Metsola-rakennuksessa OTA-päivän, jonka aikana auditoriossa vieraili luennoitsijoita, ja jolloin keskusteltiin seminaariluontoisesti erilaisista ohjaustoiminnan alaan liittyvistä ajankohtaisista asioista. Saimme Julkisten ja hyvinvointialojen liitolta järjestääksemme tilaisuuden kestittämisen, ja ryhdyimmekin touhukkaina valmistelemaan kahvikojua. Valmistimme jokaiselle osallistujalle tilatut täytetyt sämpylät ja hankimme kahvia, teetä ja muuta pientä naposteltavaa myytäväksi. Leivoimme makeannälkäisille Afrikan mantereiden muotoisia piparkakkuja ja grillasimme suklaalla täytettyjä banaaneja. Saimme tamperelaiselta leipomo Munkkimiehet OY:ltä lahjoituksena erän herkullisia munkkeja myytäväksi kahvilaamme. Myyntipöytäme vieressä pyöri seinälle heijastettu Minun Afrikkani -elokuva ja pöytäme oli somistettu afrikkalaisilla kankailla. Päivän tuotto oli runsas ja olimmekin askeleen lähempänä tavoitettamme.

Korujen esillelaittoa Wetterhoffin korttelijoulussa.
Jewelries hanging on the display stands at Wetterhoff Christmas fair.
Photo: Saara Lehikoinen.

Yhteishenkeä luomassa

Koska joulukuusi oli hyvää vauhtia lähestymässä, ideoimme myös erilaisia tuotteita joita voisimme myydä tulevilla joulumarkkinoilla. Ryhdyimme reippaasti tuumasta toimeen. Varasimme myyntipöydän Wetterhoffin korttelijoulusta, sovimme yhdestä myyntipäivästä myös koululla ja jaoimme materiaalienhankinta- sekä muita tehtäviä. Olimme aktiivisesti yhteydessä ja tapasimme usein talkoohengessä. Varainkeruu ennen matkaa toimi loistavana tapana myös ryhmäytyä; askarrellessamme tutustuimme toisiimme ja loimme keskuuteemme hienoa, yhteisöllistä tunnelmaa. Jokainen kantoi kortensa kekoon ja saimme aikaiseksi suuren erän hienoja tuotteita etiketteineen ja myyntiliniinein.

Tärkeimpänä lähtökohtana myytäviä tuotteita suunniteltaessa oli kierrätysmateriaalien hyödynnettävyys; näin materiaalikulut pysyisivät alhaisina ja tuotesuunnittelun taustalla vaikuttava ideologia ekologisenä. Löysimme koulun varastosta ilmaisia puupalloja joista päätimme valmistaa koruja, ja järjestimme Lahdensivun kampuksen Ainola-rakennuksen aulaan keräyspisteen kananmunakennoille ja vanhoille kynttilöille. Kennoista ja kynttilöistä valmistimme syttyruusuja, joiden avulla nuotion tai tulisijan tulet voi sytyttää nopeasti ja vaivatta.

Syttyruusuista syntyi todellinen joululahjahitti. Ne lopuivat pian sekä Wetterhoffin myyjäisistä, että koulun Ainola-rakennuksen aulaan sijainneilta myyntipöydiltä. Wetterhoffin myyjäisten aikaan meidän piti pitää ylimääräiset syttyruusutalkoot jotta tavaraa riittäisi kaikille halukkaille. Olimme tehneet ruusuista kauniita settejä joita ostettiin mielellään; olivathan ne käytännöllisiä ja ekologistia lahjoja, jotka joulun jälkeen palaisivat savuna ilmaan jättämättä roskaa jälkeensä.

Myyjäisten ja OTA-päivän kestityksen ansiosta, materiaalikulujen vähentämisen jälkeen olimme tienanneet 1265 euroa eli päässeet tavoitteeseemme. Samalla olimme lähentyneet ja päässeet jakamaan ajatuksia ja tietoa keskuudessamme.

Lähdön lähestyessä.

Tapasimme useita kertoja ennen matkaa myös virallisemmissa puitteissa. Hankekoordinaattori Mari Bisi, joka toimi hankkeen alulle panevana voimana ja idean äitinä, vieraili luonamme ja kertoi meille tulevasta koitoksesta. Kävimme läpi varusteisiin ja terveydenhoitoon liittyviä asioita, faktoja tulevasta harjoittelupaikostamme sekä yleistä informaatiota tavoista ja kulttuurista. Koska tieto hankkeen rahoituksesta saatiin kovin myöhään, oli myös tärkeää aloittaa rokotusten hankkiminen mitä pikimmiten. Saimme hyödyllistä informaatiota myös Art In Tanzania – järjestössä työskentelevältä Jani Yliseltä. Valmistelu ja kaikki ”briefing” oli todella tarpeen; yhdessä keskustelemalla tuli ilmi lähinnä terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä asioita, joita yksin ei olisi koskaan tullut ajatelleeksi. Uskon, että en ikinä ole valmistautunut matkaan yhtä huolellisesti kuin tuona Tansanian matkaa edeltävänä aikana.

Kun lähtö toden teolla alkoi lähestyä, pääsimme viettämään joulunpyhiä läheistemme ja rakkaidemme kanssa. Pakkailimme, jännitimme, teimme viime hetken varusteostoksia ja valmistauduimme henkisesti matkaan, josta oli tuleva mieletön kokemus.

Syttyruususeiteistä muodostui todellinen joulun hittituote.
The most sold product of the craft fairs: Fire-lighter roses.
Photo: Saara Lehikoinen

Mbaraka ja Johari.
Mbaraka and Johari.

Lapsia Viktori -järven läheisessä kylässä.
Children in the village near Viktori lake.

Pole, pole

Teksti ja kuvat / Text and Photos: Emma Nurmi

Ensimmäisenä kun Tansaniaan saapuu, ilma iskee vasten kasvoja. Ei saisi sanoa että on kuuma, sen merkitys swahiliksi on ruma sana, mutta se pääsee silti suustani jatkuvasti, etenkin matkan alussa. Parin viikon päästä sanaa välttelee jo automaattisesti ja sen korvaa sanomalla, että onpa lämmin. GOIG:ssa työskennellessä on koko ajan lämmin. Aamulla herää hikisenä, lakanat ja pää sekaisin. Tuuletin toimii joka toinen aamu ja unet ovat yhtä raskaita kuin ilma. Vaikka on niin lämmin, että kalenterin kanteen liimattu tarra on sulanut irti, silti puen legginsit hameen alle. Sillä vielä pahempaa kuin hullu hikoaminen on se, kun pakahduttavan lämmön aiheuttama hiki hankaa reisiä yhteen hameen alla. Päivällä otan kuitenkin legginsit pois, hangatkoon, ei tätä lämpöä kestä kukaan.

Pikkuhiljaa pukeutumiseni muuttuu afrikkalaiseksi, alan käyttää kangoja alaosina ja välillä kietoudun pelkästään niihin. Kommentit GOIG:n koulun työntekijöiltä ovat aina mieltä lämmittäviä. ”Are you going swimming?” kysyy eräs työntekijöistä naureskellen, kun olen kääriytynyt pelkkään kevyeen kankaaseen. ”I wish”, vastaan hänelle hiki edelleen valuen.

Lämpö aiheuttaa hajuja niin ilmassa, luonnossa kuin ihmisissäkin. Hajut ovat Tansaniassa vahvoina kaik-

kialla, ne ovat paksuja, kyläisiä ja makeita. Kun olin lähdössä Tansaniaan, ystäväni sanoi minulle, että siellä vallitsee haju, joka on uusi ja saattaa aluksi tuntua oudolta ja epämiellyttävältäkin, mutta pian siihen jo tottuu täysin. Afrikassa työskennellään kylki kyljessä kiinni, ihmisten tuoksut ja hajut tulevat siis hyvin tuiksi. Jossain vaiheessa ajattelen, että voisin silmät kiinni vain haistamalla sanoa, kuka on kukakin.

Aisteista jatkaen, myös Afrikan äänimaailma on aivan omanlaisensa. Jo alkumatkan safarilla mieleen jäivät hyönteisten surina, hyeenojen naureskelu ja jatkuva kahina, hyörinä ja kuhina, joka syntyy jatkuvasta levottomasta luonnon liikehdinnästä kaikessa monimuotoisuudessaan. Ääni ei ole meluisa, vaan hiljainen, jonka kaikki syvyudet kuuluvat vain kun on aivan hiljaista. GOIG:n koulun ympäristöllä on aivan omat äänensä. Pihapiirissä asuvat sammakot pitivät niin kovaa ääntä sadekauden lähestyessä, että tuntui kuin ne olisivat korisseet tyynyllä pään vieressä. Iltaisin kuulee läheisen moskeijan rukouskutsun. Sunnuntaiaamuisin herättään kahdeksalta alkavaan jumalanpalvelukseen ikkunoiden alla. Palvelus on kovaa huutoa, rukoilua, laulua ja saarnaa, joka saattaa kestää neljäkin tuntia. Yhtenä sunnuntaina papilla oli kaiuttimet ja mikrofoni, kuulojoita oli neljä. Se oli aivan uudennainen kokemus kovasta

Minä ja Mbaraka lounastauolla GOIG:ssa.
Me and Mbaraka having lunch at GOIG.

Minä ja Fang. Me and Fang.
Photo: Saara Lehikoinen

äänestä. Koulun vieressä oleva kirkko pitää messujaan iltpäivisin. Laulu raikaa tuntikausia. Hieman erilais- ta musiikkia tarjoaa Merjan pikkukaiuttimen Mikko Kuustonen. Katariina -kappale villitsee aina yleisönsä.

Väreistä ja tuntemuksista syntyy niin valtavia tunteita ja muistoja, että tuntuu kuin rintakehä paisuisi kaksinkertaiseksi ja pakahtuisi. Afrikan värit ovat kuin elävää pintaa, Aliisan kuulin kerran sanovan: ”Afrikan värit tekevät niin hyvää sydämelle.” Värejä on kaikkialla, se on uutta ja massiivista. Värit vallitsevat Afrikan elämää, kalseaa harmaata on vain Dar es Salaamin keskustassa. Hedelmät, kankaat, ihmiset, talot, puut, kasvit ja jopa maa ovat kaikki niin syvää väriä, että jokainen otettu valokuva on kuin taideteos. Värejä ahmii silmillään ja niiden parantavan voiman tuntee sisällään. Värien antama hyvinvoinnin energia varastoituu sydämeeni ja sitä huomaa toivovansa, että se piristää mieltä sitten kun palaa kotiin Suomeen juuri pahimmaksi loskakaudeksi.

Kun projektin nimi on Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin, kertoo jo sekin että käsillä tekeminen on suuressa osassa koko Tansaniassa olemisen ajan. Käsillään huomaa näpertelvänsä koko ajan. Jos ei ompele

Värjättyjä lankoja kuivumassa GOIG:ssa.
Coloured strings getting dry at GOIG.
Photo: Emma Nurmi

helmiä hotellimenuihin, sahaa kookospähkinää, piirrä luonnosta, kirjoita päiväkirjaa, puno epätoivoisesti palmunlehteä toiseen kiinni, maalaa seinää tai solmeile sisä- narua, niin sitten vähintäänkin hypistelee jotakin käsiin osuvaa. Uusien materiaalien tuntu on terapiaa käsille ja yksinkertainenkin näpertely tekee mielestä miellyttävän tyhjän ja rauhallisen.

Olen luonnoltani levoton ja sen vuoksi aina kompas- telemassa tai kaatamassa jotain. ”Mtoto Tembo siellä taas tömisee”, sanoo Merja aina kun kaadan tai pudotan jotain ohi kirmatessani. Vaikka fyysinen kömpelyyteni tuntuu vain pahentuvan Tansaniassa, asettuu sydämeeni ja päähäni pikkuhiljaa miellyttävä ja tasainen rauha, ainakin hetkellisesti. Kun ei ajattele turhanpäiväisiä asioita tai murehdi sellaista, mikä on miten on eikä siihen pysty vaikuttamaan, vaan keskittyy siihen mikä on tässä ja nyt työn alla tai ei, antaa itselleen sekä ympäristölleen armoa. Toivon, että hankalina hetkinä, kun minun tekee jatkossa mieli alkaa dramaattiseksi asioiden suhteen, muistan tämän ajatuksen ja rauhan, joka seuraa siitä, kun antaa vain olla. Asiat kun aina loppujen lopuksi selviävät sitten kun niiden on tarpeen. Pole pole, rennosti. Hakuna matata, ei huolia!

Photo: Anu Ropo

GOIG:n käsityökeskus sijaitsee Dar es Salaamin pohjoisosassa Mbezi Beach'n kaupunginosassa. GOIG:sta on noin kolme kilometriä Intian valtameren rannalle ja noin 20 kilometriä Dar es Salaamin keskustaan.

GOIG Society is situated in the Northern quarter of Dar es Salaam, Mbezi Beach. The distances from GOIG are approximately three kilometres to the Indian Ocean and about 20 kilometres to the city centre of Dar es Salaam.

www.goigsociety.org

GOIG – Getting Old Is to Grow Kuzeeka ni Kukua

Teksti/Text: Emma Nurmi

Kuva/Photo: Anu Ropo

Getting Old Is to Grow -käsityökeskus perustettiin vuonna 1991 Dar es Salaamiin kahdentoista eläkeläisen aloitteesta. Naiset halusivat jakaa omaa kulttuurillista käsityöosaamistaan ja samalla auttaa nuoria pois kaduilta töihin. Projektin aloittaminen auttoi sekä vanhempaa väestöä että nuoria saamaan töitä, vanhemmat pääsivät opettamaan taitojaan, nuoret saivat tärkeää oppia ja pystyivät siten alkamaan harjoittaa omaa ammattiaan (GOIG society 2010).

GOIG on saanut teknistä sekä taloudellista apua Suomen käsityö yhdistyksiltä sekä FINNIDA:lta (The Finnish International Development Agency under the Ministry for Foreign Affairs). Suomalaiset ovat olleet rakentamassa koulun alueen rakennuksia sekä lahjoittaneet koululle siellä edelleen käytössä olevat koudontapuu.

GOIG:n rehtorina toimii Misana Manyama, joka on koulutukseltaan lakimies ja toiminut GOIG:n rehtorin asemassa vasta noin vuoden verran. Erilaisia taidete- ja käsityötuotteita tuottavan käsityökeskuksen lisäksi organisaatioon kuuluu erilaisiin käsityömenetelmiin perehdyttävä koulutusyksikkö, päiväkotiki- sekä terveysklinikka iäkkäille. GOIG:lla on noin 30 työntekijää (GOIG society 2010). Määrä vaihtelee, sillä nuoret, jotka opiskelevat GOIG:ssa tekevät samalla sille töitä, mutta saattavat tarpeeksi opittuaan siirtyä muualle töihin tai aloittaa omaa liiketoimintaa käsityöiden ja taiteen parissa.

Karibuni GOIG!

Text and Photos: Saara Lehikoinen

GOIG (Getting Old is to Grow) society is the sum of different units, acting under the same roof in Mbezi beach, Tanzania. The society was founded in 1991, by a group of retired women, who envisioned of a vocational training centre, where cultural skills would be passed on to new generations. Today GOIG holds a variety of activities, led by Mr Misana Manyama.

Karibu – welcome – to a tour!

Beautiful sisal carpets, kikoï, hammocks etc. are produced in the handcraft production unit. The products are sold locally in GOIG's shops, and orders are also fulfilled for other local and international business partners.

Nurdini ja Saara viimeistelemässä kikoita.
Nurdini and Saara finishing kikoi.
Photo: Emma Nurmi

The girls who attend the handcraft vocational school gain skills in tailoring, embroidery, tie and dye etc. The students are given a chance to build their living through their knowledge in handcraft production and business.

A helping hand? Shcool is over for the day. Watching the men finishing hammocks is fun!

Pre-primary skills are learned under the guidance of teacher Jane. The English Medium Nursery School will qualify the pupils to go for standard one level. The English lessons prepare the children to succeed in the Tanzania school system, where English is commonly used in teaching.

TYÖPAJAT | WORKSHOPS

Photo: Hanna Hentinen

Photo: Hanna Hentinen

Photo: Anu Ropo

Työpajat GOIG:ssa | Workshops at GOIG

Teksti/Text: Emma Nurmi
Kuvat/Photos: Hanna Hentinen & Anu Ropo

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen ensimmäisen viikon opiskelimme Getting Old Is To Grow -käsityökeskuksessa Dar Es Salaamin kaupungissa afrikkalaista koripunontaa, batiikkia sekä kookoskorujen työstämistä. Koripunontaan ja batiikkiin osallistui koko kahdeksan hengen opiskelijaryhmämme, kookoskorujen työstöä saivat kokeilla halukkaat.

Afrikkalainen koripunonta

Kahtena ensimmäisenä päivänä istuimme keskuksen koulun tiloissa ulkokatoksessa kaivautuneina kuivatuihin palmun lehtiin. Punonnan opettajana meillä toimi koulun ulkopuolinen paikallinen nainen, joka ei työskennellyt GOIG:ssa, vaan hänellä oli oma koricauppa koulun lähistöllä. Opettaja ei puhunut englantia, vaan jokaisen vaiheen opettaminen vaati opastamme Josephia, joka oli palkattu myös tulkkaamaan orientaatioviikkojemme opetusta.

Aloitimme työskentelyn ensimmäisenä päivänä varhain. Punontatekniikka ei ollut hankala, mutta vaati keskittymistä ja sorminäppäryyttä, sekä valtavasti kärsivällisyyttä. Osa ryhmästä omaksui tekni-

kan saman tien, jotkut taas onnistuivat lähinnä viiltämään puukolla sormiaan ja kiroilemaan. Lehdet tuli ensin viiltää puukolla kahtia niin, että ne jäivät kuitenkin toisiinsa kiinni alhaalta. Kun halkaistuja lehtiä oli tarpeeksi paljon, niitä alettiin punoa yhteen ensin levyksi ja lopulta ne yhdistettiin ympyrän muotoon.

Toisena päivänä opettaja ei saapunut paikalle. Hän oli vaatinut materiaaleista ja kurssista moninkertaisen määrän rahaa, mitä ne oikeasti hänelle itselleen olivat maksaneet. Tässä tulikin ensimmäinen kunnan kokemuksemme huijausyrityksistä, joita jatkossa seurasi useampia. Onneksi Mari Bisi ja Joseph olivat valppaina ja hoitivat tilanteen niin siististi kuin se oli mahdollista. Opettaja jäi mielenosoituksellisesti pois kurssilta, mutta emmepä joutuneet maksamaan hänelle moninkertaista hintaa materiaaleista.

Oli hyvä, että pääsimme kokeilemaan uutta tekniikkaa, vaikka kurssi ei ollut kovin onnistunut noin muuten. Tuotokset jäivät kaikilla keskeneräisiksi viritelmiksi ja mystisiä töiden katoamisiakin tapahtui. Kokemus tekeminen oli sinällään ja se oli hyvä alku koulun henkilökuntaan ja opiskelijoihin tutustumisen suhteen. Puudutimme kaikki yhdessä takapuoliamme pölyisessä katoksessa, hiki valuen ja nauru hersyen.

Batiikki

Viikon kolme viimeistä päivää vietimme batiikin parissa. Tekniikka ei ollut monellekaan ennestään kovin tuttu, mutta jokainen oli kuitenkin jonkinlaista kankaan värjäystä tai kuviointia joskus tehnyt. Opettajana toimi koulun oma opettaja, Lea, joka on batiikin tekemisen mestari vuosien kokemuksella. Myöhemmin harjoitteluajanani GOIG:ssa aloin arvostaa Leaa ja hänen ammattitaitoaan valtavasti, mutta ensivaikutelma hänestä tällä lyhyellä batiikkikurssillamme ei

ollut kovin imarteleva. Lea on uneliaan näköinen ja oloinen nainen, jonka työskentelytahti on verkkainen ja vaikuttaa aluksi suurpiirteiseltäkin. Batiikkikurssimme keskelle osui Tansanian ja Zanzibarin yhdistymisen vuosipäivä, jolloin Dar Es Salaamin kaupungissa oli juhlatunnelmaa. Juhlita seuraavana aamuna katselimme suu auki työskentelykatoksen nurkassa torkkuvaa opettajaamme.

Photo: Hanna Hentinen

Photo: Hanna Hentinen

Aloitimme tekniikan perusteista, eli solmubatiikista. Opettaja ei puhunut englantia, joten Joseph toimi jälleen opetuksen tulkkina. Solmubatiikki ei tekniikkana ollut kenellekään meistä uusi, se tuntui jopa hieman lapselliselta ja turhalta. Opettajalla oli tarkat säännöt, miten suurista solmuista piti tehdä ja mikä niiden välinen etäisyys toisistaan piti olla. Omatoimisten ohjaustoiminnan opiskelijoiden malliin jokainen meistä teki solmuilut kuitenkin aivan omaan järjestykseensä.

Värjääminen teki solmubatiikinkin teosta jännittävää. Väriliemen valmistaminen oli alkeellinen ja pitkä prosessi. Vesi keitettiin nuotiolla suuressa padassa ja kaadettiin sitten isoihin vateihin. Vadeissa sekoitettiin väri, käyttäen kasvosuojuksia ja kumihansikkaita. Väriaineet olivat myrkyllisiä, pahan hajuisia ja tarvitsivat suolaa sekä soodaa kaverikseen jotta väriliemestä tuli valmista. Kankaat kastettiin vedessä ennen väriliemeen upottamista ja niiden annettiin värjäytyä vadeissa puoli tuntia.

Vaikka solmubatiikin teko aluksi tuntui vähän päiväkotiasiantuntijalta, olivat värjätty solmubatiikit ihanan raikkaita ja kauniita kuivuttuaan Afrikan auringossa. Hyvä mieli ja tekemisen riemu vain lisääntyivät, kun jatkoimme samoihin solmubatiikkikankaisiin toisella tekniikalla, vahabatiikilla. Vahabatiikkia tehtiin sulatetulla steariinilla ja leikatuilla vaahtomuovin palasilla. Steariini sulatettiin pienellä retkipolttimella kattilassa ja vaahtomuovinpalasia kastettiin kuumaan steariiniin. Opettaja haki varastosta myös puusta veistettyjä leimasimia, joissa oli Afrikan eläimiä ja swahilin kielen sanoja. Solmubatiikkikankaan lisäksi teimme vahabatiikkia toiselle toistaiseksi tyhjälle kankaalle. Solmubatiikkikankaan pystyi nyt vahaamisen jälkeen kastamaan toiseen väriin, jolloin tietenkin vahatut alueet jäivät alkuperäisen värisiksi. Teimme kaikki myös toiset kankaat, joiden teemaksi kehittyi vähän itsestään meidän kaikkien omat suosikkieläimet Afrikasta.

Ensimmäinen orientaatioviikko oli kokonaisuudessaan onnistunut monelta taholta. Asuimme kaikki kahdeksan opiskelijaa GOIG:n vierasmajassa, jossa oli yhteinen tupakeittiö ja neljä kahden hengen huonetta. Meillä oli hyvin aikaa tutustua ja ryhmäytyä, päivien ohjelma oli tiivistä mutta rentoa. Yhteistä olemistamme värjittivät myös monet kulttuuriretket Dar Es Salaamin kaupungissa, yhteiset ruoanlaitot aamuin ja illoin, rentoutuminen rannalla, aamuiset jumppatuokiot ja iloiset illanvietot kaupungin riemuissa.

Mainittava on kuitenkin, että täysin ruusuilla tanssimista ei uuteen kulttuuriin ja maahan sopeutuminen ole. Osa ryhmästäme sairastui pahasti jo ensimmäisellä viikolla. Kaksi ryhmäläistämme sai ruokamyrkytyksen viikon keskivaiheilla yöllä, jolloin vierasmajamme ei tullut lainkaan vettä. Kaivosta nourettiin pesuvedet ja vessanvetämisvedet, eikä se ollut lainkaan yhtä hauskaa ja jännittävää enää ruokamyrkytystapausten sattuessa, kuin oli ollut alkuvuikosta. Sähköt reistailivat myös joka päivä useita tunteja, jolloin etenkin yöt olivat tuskaisia, kun tuulettimet eivät toimineet. Kun yhdellä ryhmäläisellä todettiin malaria, päätyivät opettajat siihen tulokseen, että viikonloppu ennen matkustamista 650 kilometriä maasai-kylään toiselle puolelle maata, vietettäisiin GOIG:n läheisessä hotellissa, jossa niin vesi kuin sähkötkin toimivat generaattorin ansiosta.

Workshop with Maasai

Text: Saara Lehikoinen
Photos: Saara Lehikoinen & Mikko Tarvonen

The day seems hotter than usual, even though we are in Northern Tanzania, where the climate is cooler than in Dar es Salaam. Maybe the heat comes from us: we're packed in two cars, with camping gear and food supplies, eight students, two teachers, one interpreter and the driver. The two-hour drive from Arusha/Moshi to the gate of Tarangire national park is however pleasant. The air is full of anticipation.

Photo: Saara Lehikoinen

We're about to spend five days with the Maasai women of the Mgungani women's cooperative, outside Tarangire National Park, learning how to make traditional Maasai jewellery. The idea of the project was born some two years ago by our project coordinator Mari Bisi, who then travelled around Tanzania, looking for suitable places for a project she and our senior lecturer Hanna Hentinen dreamed about. The project would involve cultural exchange through arts and crafts. And here we are now, the "cultural exchangers", facing one of the most fascinating five days of our trip... well, I dear say life.

The Maasai are among the most well known of African ethnic groups, located in Kenya and northern Tanzania. They're easily recognized, with their colourful blue and red clothes and decorative beaded jewellery. It's difficult to estimate their population, but altogether there's about one million Maasai, with a larger part living in Kenya. The semi-nomadic people are said to have their origins in the lower Nile valley in Northwest Kenya. Traditional Maasai lifestyle centres on their cattle, which also is their primary source of food.

My car is the second to arrive. We're only a few minutes behind the others, but when the car pulls in to our destination, we can see that the others are already busy with building the camp, some even making jewellery! The welcoming is warm. Hugs and handshakes. Words in Maasai tongue – not understood, but at the same time we understand everything. Smiling back, trying to repeat the greeting phrases. The women's heads are shaved and most of them have got pierced and stretched earlobes. They wear the traditional Shúkà - a sheet of fabric - wrapped around the body, one over each shoulder, then a third over the top of them. It's a feast in the colours red and blue! The sandals they wear are simple but clever, made by tire strips. Clothes are no longer made of animal-skin and cowhides, as they once used to be.

Before I know it I'm lead to the working place – a small building, with concrete floor, donated by World Vision New Zealand – and given a semi finished bracelet and a bucket lid, filled with beads, in my hands. My tutor shows me how it's done, and gives me a look, while she utters some words which I interpret as: "Now you try". I'm feeling a bit stumbled in, but still comfortable in the situation. The common language is body language. The Mgungani women's cooperative involves about fifty women. They work from early morning until late afternoon, beadworking jewellery and small items, such as baskets and ornaments. The products are sold to bypassing safari tourists and locals, giving them an in-

come that is shared equally between the women. Some of it goes to common good, of which the women decide together – the men have no business interfering with the money!

It's decided among the elderly in the neighbouring Maasai village, that we need a night guard during our stay here. There's various Maasai villages surrounding our

"The welcoming is warm. Hugs and handshakes. Words in Maasai tongue – not understood, but at the same time we understand everything."

campsite, and the gate to Tarangire game reserve is about 700 meters away. "Is it because of the human or the animals?" We silently wonder.

I'm waking up early the next morning. The air is clear and a little bit cold – it's almost a new sensation! Our camp is still slumbering; the Maasai women haven't arrived yet. Further afield a rank of children is on their way to school. Their shiny, white and blue class uniforms form an odd contrast to the dusty landscape. The night guard no longer sits in his corner. I wonder if he stayed up all night. Or did he sleep with his eyes open, as the rumour about Maasai warriors, Moran, says?

Our night guard isn't a Moran though, but an elderly man with western style clothes – wearing a beanie! He's one of the few men that we see during our stay here. Where are the others? It turns out they're away on a meeting, discussing important matters. The Maasai society is organised into age-groups. Status is determined by age, and not so much by gender. The measure of a man's wealth is in terms of cattle and children. The elders give directions and advice for the daily activities. Men, during their time as warriors, are in charge of protecting the community and herding cattle. Women build the houses, take care of the children, milk the cattle, collect firewood, supply water, cook, and make beadwork.

Mgungani Maasai village.

Maasai shoe made of tire strips..

Photos: Saara Lehtikainen

Maasai bead work by Mgungani women's cooperative. Photo: Mikko Tarvonen

Beadworking has a long history among the Maasai. Besides being an essential way of decorating the body, it's also a way to signal your identity and position in the society. Special jewellery is created and worn for different ceremonies. Beads made from local raw materials, such as clay, bone, shells, ivory and seeds have been partly replaced by glass beads from India. The fashion has changed through time, along with new materials entering.

The days elapse with a pleasant rhythm. We sit on the floor, in the shadow of the main building, working side by side. The now and then upcoming ache, caused by sitting on the hard concrete floor, is the only remainder of the hours passing by. The Maasai women, however, have got no problem with it. We're being taught new skills, literally, from hand to hand. The teaching method is "watch and learn"; sometimes your tutor takes the item you're working on and continues on it. This is strange, even frustrating, at the beginning. Occasionally sounds an outburst "me, me, me!" It's Emma, who gesticulating tries to explain she wants to do her

necklace, Inkarewa, on her own. "Mememe" repeats the Maasai and everybody laughs.

The Maasai worship one god, Enkai, who dwells in all things and can appear as either kind or destructive. Today also many Maasai have become Christian. Our hosts belong to a minority of Muslim Maasai. We're invited to a visit to their village. The Maasai openheartedly answers all our questions about their day-to-day life. Afterwards the women sing and dance, and invite us to join. We're jumping up and down and shaking our shoulders, a bit awkward, but taken by the moment. Many Maasai have opened their villages for tourists to visit, as a new way to get income. Maasai lands are being reduced. It's taken over for private farms and ranches, for government projects, wildlife parks or private hunting concessions. Consequently the self-sufficient food production is being reduced, and the Maasai have to find new ways of supporting themselves.

There are remarkably many of us sitting on the floor this day. The chatting is loud; the women are discussing something eagerly. All of a sudden someone picks

Welcoming Dance of Mgungani women. Photo: Mikko Tarvonen

up a song. The others respond with a unanimous call. Everyone joins in. The leader sings the melody, while the others sing harmonies. It's a call-and-response pattern. Then someone else takes over the leading vocal. I'm sitting in the middle of it. Time stops. The songs succeed. I don't understand a word, but I'm wishing it will never stop. I know it already. This will become one of the unforgettable memories that this stay is made of.

"We sit on the floor, in the shadow of the main building, working side by side. The now and then upcoming ache, caused by sitting on the hard concrete floor, is the only remainder of the hours passing by."

Soon it's time to leave the Maasai village. Our night guard, one of the village's elders, is leading a blessing song for our voyage home.
Photo: Mikko Tarvonen

HARJOITTELUT | WORK PLACEMENTS

Kookoskorujen suunnittelua.
Designing coconut jewellery.
Photo: Anu Ropo

Kookospähkinän kuoresta valmistettuja tuotteita.
Products made of coconutshell by our group.
Photo: Emma Nurmi

Kuusi viikkoani GOIG:ssa — My six weeks at GOIG

Teksti/Text: Emma Nurmi

Kuvat/Photos: Emma Nurmi, Anu Ropo, Saara Lehikoinen

Paluu GOIG:n käsityökeskukseen oli iloinen. Ryhmämme oli tässä vaiheessa hajotettu eri paikkoihin eri puolille Tansaniaa. GOIG:iin palasi neljä opiskelijaa. Rehtori Misana Manyama haki meidät illalla Dar es Salaamin linja-autoasemalta ja vei meidät takaisin GOIG:n vierasmajaan puuduttavan bussimatkan jälkeen. GOIG:iin oli poissa olemamme viikon aikana saapunut vapaaehtoinen Fang Cui, 25-vuotias kiinalainen nainen, joka oli asunut Kanadassa kymmenen vuotta. Fang oli päättänyt lähteä vapaaehtoistöihin kuukaudeksi Tansaniaan ja päätenyt GOIG:n käsityökeskukseen. Fang on opiskellut ja tehnyt töitä markkinoinnin kanssa ja sopin näin hyvin myös meidän GOIG:n kehittämistimiimme. Kolmen viikon aikana, jotka Fang asui ja työskenteli kanssamme GOIG:ssa, puhuimme päivittäin suomea, englantia, swahilia ja kiinaa. Siinä oli kansainvälisyyttä kerrakseen.

Kuuden viikon aikana suoritin harjoittelun lisäksi Hamk-opintoihini kuuluvan pääaineprojektin Anu Ropon ja Merja Lehtosen kanssa. Pääaineprojektimme sisälsi GOIG:n yhteydessä toimivan myymälän ulkoasun uudistuksen, laukkuprojekti GOIng Greenin tuotesuunnittelua ja markkinoinnin edistämissuunnitelman. Projektiraportti on mukana tässä julkaisussa. Harjoitteluni GOIG:ssa taas sisälsi tuotantopuolen työskentelyä, materiaali- ja tekniikkakokeiluja sekä tuotannon kehittämispuolen suunnittelua.

Ensimmäinen viikko kului lähinnä talon tavoille oppimiseen ja pääaineprojektin tekemiseen sekä suunnitteluun. Kävimme Rehtori Misana Manyaman kanssa jo ensimmäisenä päivänämme läpi, mitä hän odottaa meiltä ja mitä me odotamme GOIG:n puolelta. Jokainen meistä kertoi erikseen ne opinnot, joita aioimme tulevien kuuden viikon jakson aikana suorittaa. Pala-veri oli tärkeä, sillä kun erilaiset olosuhteet ja erilaiset työkulttuurit kohtaavat, on tärkeää, että asiat käydään puhumalla läpi. Manyama on iloinen ja hymyilevä mies, mutta suhtautuu työhönsä ja GOIG:n kehittämiseen vakavasti. Hymy oli hänellä kuitenkin koko ensimmäisen viikkomme herkässä, sillä Manyama meni naimisiin oltuamme GOIG:ssa vasta viikon ja meillä kaikilla oli kunnia päästä osallistumaan hänen häjäjuhliinsa!

Toisella viikolla aloitin korusuunnittelun GOIG:n koulun korusuunnittelun Nurdinin johdolla hänen pajallaan. Materiaalina oli minulle uusi kookospähkinä, josta kirjaimellisesti kuoriutui monikäyttöinen ja kaunis materiaali erilaisiin tuotoksiin. Suunnittelin kookoskorusarjan, jota työstin usean päivän ajan. Lähtökohtana oli aluksi suunnitella koululle uusia malleja vanhojen tilalle, mutta korusarja päättyi lopulta kuitenkin henkilökohtaiseen käyttöni. Suunnittelin lehden mallisen muodon, johon piti tulla suonistokuviota pintaan, mutta materiaalin pinta oli niin kaunis, etten lopulta viitsinyt pilata sitä yrittämällä liikaa. Korusarjaan syn-

Jokainen sai osansa hotellimenujen helmikoristelusta.
Everyone had to work for the decoration of hotel menus.
Photo: Saara Lehtikoinen

Minä ja James valmistamassa kangasväriä.
Me and James making fabric colour.
Photo: Anu Ropo

Asumani ja Mbaraka ulkokutomossa.
Asumani and Mbaraka at the weaving sector.
Photo: Emma Nurmi

tyivät korvakorut ja riipus, materiaalina kookoksen lisäksi olivat tietenkin korvakorukoukut, joihin lisäsin vielä violetit helmet, nahkanauha ja samoja violetteja helmiä riipukseen. Korut viimeisteltiin kookosöljyllä, joka teki niihin kauniin pinnan luonnollisin keinoin.

Kolmannella viikolla teimme koko ryhmän kanssa aikataulusuunnitelmaa. Afrikan aika on aivan oma käsitteensä, ”Pole pole”, eli rennosti ja rauhassa on maanosan ihana, mutta välillä turhauttava metodi niin työssä kuin vapaallakin. Välillä oli päiviä, jolloin yksinkertaisesti ei voinut tehdä muuta, kuin yrittää keksiä itselleen suunnittelutyötä tai mennä kutomon puolelle apulaiseksi. Tällaiset tilanteet johtuivat yleensä sähköjen puuttumisesta tai jonkun ihmisen, tarvikkeen tai materiaalin odottamisesta. Tällaisten hetkien tullessa, yleensä piirtelin korusuunnitelmia vihkooni tai kehitelin tuotteisiin väriyhdistelmiä.

Meillä oli kuitenkin niin monta projektia meneillään samanaikaisesti ja jatkuvasti, että osa asioista jäi väistämättä puolitiehen. Näitä olivat esimerkiksi GOIG:n tuotteiden väriyhdistelmien uudistaminen, johon tartin muutamaan kertaan mielelläni. Se oli todellakin

oli asia, joka kaipasi kehittämistä, mutta lopulta jäi kuitenkin toiseen kertaan.

Viimeiset kaksi viikkoa menivät enimmäkseen tuotantopuolen työskentelyssä, pääaineprojektin työstämisen lisäksi. GOIG:ssa on tapana, että kun asiakkailta tulee isoja tilauksia, koko yhteisö osallistuu niiden viimeistelyyn, jos niiden teossa tulee kiire. Harjoitteluni aikana tein muun muassa riippumattoihin nyörejä, solmin ja kieputin mattojen hapsuja, päätelmin huiveja ja tein helmiviimeistelyjä hotellimenuihin. Hotellimenu on mainittava aivan erikseen. GOIG oli saanut 20 menun tilauksen, joihin oli olemassa valmis malli. Menut olivat valtavia, sisal-kantaisia ja niiden reunat piti ommella täyteen siemenhelmiä. Kun menut tulivat ompelusta, niiden olisi pitänyt olla valmiita kahdessa päivässä. Olimme kaikki järkyttyneitä: miten ihmeessä he kuvittelivat, että työ valmistuu kahdessa päivässä? Manyama uskoi kuitenkin, että työ onnistuu kun koko keskuksen väki osallistuu siihen. Helmimenuja tehtiin kaksi viikkoa. Yhden menun sai yksi ihminen valmiiksi noin kolmessa päivässä. Työ oli järjetöntä ja oiva esimerkki siitä, että koulutukseltaan lakimies rehtorilla Misana Manyamalla on vielä pitkä matka edes-

sään, jotta hän osaa organisoida GOIG:n tuotannon ja tilaukset järkevästi. Työskentely yhdessä koko GOIG:n yhteisön kanssa oli ajoittain hauskaa ja mukavaa, mutta muutaman päivän jälkeen turhautumisen pystyi huomaamaan muissakin, kuin meissä suomalaisissa. Virheiden kautta sitä oppii kuitenkin, joten vastaavaa ei toivottavasti enää tehdä samalla tavalla.

Tuotannon puolen työntekijöillä on GOIG:ssa provisiopalkka, joten töitä tehdään öisinkin, jos tarvetta on. Etenkin suuria matto- ja riippukeinutilauksia tehdään usein yömyöhään ja työntekijät yöpyvät kutomapuiden ääressä. Itse tein vain pari kertaa tilausriippukeinuja iltaan asti työntekijöiden kanssa. Säkkipimeys laskeutuu Tansaniassa seitsemän jälkeen ja jos sähkötköt ovat poikki, on työskentely illalla ja yöllä minun mielestäni mahdotonta. Silti useamman kerran kävin kiikuttamassa otsalamppuni lainaan jollekulle työntekijälle, joka viimeisteli mattoa tai riippukeinua pimeässä.

Shanga Shanga Ltd sijaitsee Arushassa, Pohjois-Tansaniassa.

Shanga Shanga Ltd is situated in Arusha, Northern Tanzania.

www.shanga.org

Shangan helmiä – Shanga Pearls

Teksti ja kuvat / Text and Photos: Anna Puolakka

Olin työharjoittelussa Shanga Shanga Ltd:llä Arushassa, Tansaniassa. Shanga tarkoittaa svahilin kielellä helmeä ja shangaa tarkoittaa mieletöntä tai upeaa. Nämä adjektiivit ovat erittäin Shangan työpajaa kuvaavia, sillä se on upea käsityöyhteisö jossa työskentelee 35 kuuroa ja muulla tavoin vammautunutta, pääosin nuorta henkilöä.

Shangan on perustanut alun perin hollantilainen nainen Saskia Rechsteiner joka on asunut Tansaniassa koko ikänsä. Idean yrityksen perustamiseen hän sai 2006 jolloin hän myi kangasta* ja helmistä tehtyjä koruja joulumessuilla kotikaupungissaan Arushassa ja niistä tuli välittömästi valtava hitti. Messujen jälkeen hän sai lisää korutilauksia ja palkkasi avukseen kuuron ja mykän tytön. Parin kuukauden päästä hänen takapihansa työpajalla työskenteli kahdeksan kuuroa naista. 2008 hän perusti Shangan työpajan nykyiselle paikalleen,

miehensä kahvilan viereen, ja sittemmin sen yhteyteen on rakennettu myös ravintola, River House, palvelemaan kansainvälisiä asiakkaita.

Shangassa on laaja käsityöosaaminen eri materiaalien aloilta. Työntekijät tekevät itse lasihelmiä sulasta lasimassasta, he sulattavat alumiinia ja tekevät siitä koruja, oven vetimiä, kuvakehyksiä ja vateja hiekkavalulla. Lisäksi he tuunaavaat kierrätysvaatteita, ompelevat kasseja ja tietenkin, tekevät koruja. Työntekijöillä on kaikilla oma vastualueensa materiaalien ja suunnittelun osalta, osa tekee muotteja, osa valaa ja osa ompelee. Tuotteetkin suunnitellaan pääosin itse, vaikka yhteistyötä on tehty mm. New Yorkilaisten korusuunnittelijoiden kanssa. Itä-Afrikan ehkä tunnetuin heimo, maasait, ovat kuuluisia helmityötaitoistaan ja Shangassakin työskentelee muutamia maasai-heimon edustajia, lähinnä juuri korusuunnittelun osastolla.

*Kanga on tietyn tyyppinen printattu afrikkalainen tekstiili

Shangan työpajan seinät on tehty lasipulloista. The walls of Shanga workshop area are made of glass bottles.

Materiaalit Shangan tuotteisiin ovat pääosin kierrätettyjä. Lasihelmet valmistetaan pulloista sulattamalla ja alumiinituotteet valmistuvat vanhan lentokoneen hyllystä. Omavaraisuuteen tavoitellaan monin keinoin; sähkönsaanti on välillä mahdotonta, joten sulatusuunit kuumenevat viereisen kahvifarmin pensaista leikatuista puilla tai kaasulla. Sähköä käytetään vain tietokoneisiin ja hiomalaitteisiin. Sitäkin saadaan useimmiten aggregaatin välityksellä.

Shangan ohella toimii myös hyväntekeväisyysprojekti Pink Balloon, jonka Saskia Rechsteiner perusti auttaakseen laajemmin Tansanian vähäosaisia. Monet työpajalla vierailevat turistit haluaisivat lahjoittaa rahaa, mutta kaikki Shangan työntekijät saavat jo reilun palkansa työstään, joten rahan antaminen vain joillekin työntekijälle toisi yhteisöön eriarvoisuutta.

Pink Balloonin lahjoitusvarat on tarkoitettu kuurojen ja vammaisten lasten koulunkäynnin avustamiseen, ja näillä rahoilla on Saskian tiimi tuonut kylistä ja heimoista useita malarian kuurouttamia lapsia kouluun. Yhteistyössä ovat mukana Arushan erityiskoulut, jois-

sa mekin vierailimme askartelemassa koruja lasten kanssa. Tästä voi lukea lisää tämän julkaisun projektiraportista, Pink Balloonin brändin luomisesta ja uudesta rahoitusmuodosta erityiskouluille.

Työskentelimme Shangassa yhteensä kuusi viikkoa ja lämpimät työtoverit ja käsityön yhdistävä voima jäi ikuisesti mieleen. Lähtöpäivänä hyvästellessä työtovereita tuli itku silmään, lähden takaisin kylmään pohjoiseen, tapaanko teitä enää koskaan?

Koruntekijät William ja Olive. Jewellery manufacturers William and Olive.

Shangan työpajan piha-alue. The courtyard of Shanga workshop.

Mto Wa Mbu on pieni kylä Tansanian pohjoisosassa, noin 100 km Arushasta länteen, hyvin lähellä Lake Manyaran kansallispuistoa. Tarangiren ja Serengetin kansallispuistot sijaitsevat myös lähialueella. Tämän vuoksi turisteja kulkee paljon kylän ohi. Se mahdollistaa taiteen myymisen ja sillä elämisen kylässä.

Mto wa Mbu is a small village in northern part of Tanzania, ca 100 km west of Arusha, very near to Lake Manyara national park and also near by Tarangire and Serengeti national parks. That's why it's quite good place for selling paintings for tourist who are passing by the village on their safari.

<http://mtoculturalprogramme.tripod.com>

Mto Wa Mbu

Teksti/Text: Karita Raikamo

Kuva/Photo: Emma Nurmi

Kahden viikon työpajojen jälkeen ihanien ryhmäläis-teni ja opettajieni kanssa, meidät jätettiin Mikon kanssa kylään nimeltä Mto wa Mbu, ”Hyttysten joki”. Eron hetki oli haikea, mutta samaan aikaan jännittävä. Uudet ihmiset, uusi ympäristö ja uudet haasteet odottivat edessä.

Meidän oli tarkoitus työskennellä Makonde-veistäjien kanssa kuuden viikon ajan ja opetella työstämään banaanipuun kuitua ja eri puu lajien veistämistä. Haaste oli mielenkiintoinen ja innostava, mutta matkalla tuli kuitenkin uusia odottamattomia asioita vastaan.

After two weeks workshop with my lovely fellow students and teachers I was left with Mikko in Mto wa Mbu, “The River of Mosquitoes”. The moment was sad when we had to separate but at the same time it was exciting. New village, new people and new challenges ahead.

We were meant to work with Makonde carvers for six weeks with Mikko and learn how to work with banana fiber and wood carving. The challenge was interesting but still something surprisingly came along during the first part of the trip.

Puun ja kuoren välissä | Between wood and bark

Teksti ja kuvat / Text and Photos: Mikko Tarvonen

Alkuvuoden pimeimmän periodin opiskelija sai kirjaimellisesti elää puun ja kuoren välissä. Yhdessä kollegoiden kanssa pääsin tutustumaan afrikkalaiseen kulttuuriin ja käsityöperinteesen laajasti, mutta erityisen tutuksi minulle tulivat banaanipuunkuori ja eebenpuun sydän.

Työvälineitä. Tools.

Banaanilehdossa kuuluu kalke

Syvällä Tansanian sydämessä Mto Wa Mbu:n kylässä sijaitsee yksi maan monista Makonde -veistäjien työpaikoista. Banaanipuiden varjossa parikymmentä miestä elättää perheensä eebenpuuta veistämällä ja banaanipuunkuorta työstämällä. Särvintä saadakseen miehet ovat pystyttäneen lehtoon jopa oman myymälän. Seiniä ei kaupassa ole ja katto on harva, mutta tuotteita on tyrkylä sitäkin enemmän. Kaikki veistokset on levitelty maahan, joka pölyyää ellei sen käytäviä kastella.

Silloin tällöin putiikkiin piipahtaa safarihattuinen turisti, joista harva poistuu paikalta ilman tuliaisia. Afrikkalainen naamio, hedelmäkulho tai salaattiotimet kääraistään sanomalehteen ja dollarit vaihtavat omistajaa. Hinnat vaihtelevat pärstäkertoimen mukaan, mutta tinkiminen on sallittua. Moni ei tätä kuitenkaan tee sillä jo lähtötaso on länsimaiselle kohtuullinen. Koska keskiansio Tansaniassa on vain euron luokkaa päivässä kauppa kannattaa valuuttakurssien vaihtelusta ja kiihtyvistä inflaatiosta huolimatta.

Miesten työvälineet ovat alkeelliset ja ergonomia olematonta, mutta tämä ei veljiä haittaa. Puutteet eivät vaikuta edes työn jälkeen. Seitsemänä päivänä viikossa banaanipuiden varjossa syntyy tuotteita, joita voidaan pitää itäisen Afrikan tunnetuimpina ikoneina.

Miehet työskentelevät maassa istuen. Jalat otetaan avuksi sillä höyläpenkeistä ei ole hajuakaan. Töitä tehdään vaiheittain vaikka sarjatuotannosta ei voida puhua. Osa miehistä viimeistelee veistoksia, joita jobbarit ovat Etelä-Tansaniasta välittäneet. Lehdosta löytyy myös mestareita, jotka valmistavat kaiken itse alusta

Makondeveistäjä työssään.
Makonde Carver at Work.

loppuun. Heidän veistotaitoaan ei voi muuta kuin ihmetellä. Miesten hahmotuskyky ja 3D-ajattelu on uskomatonta. Piirustuksia ei tarvita sillä mallit syntyvät selkäytimestä.

Aurinkolippa. Sun Shade.

Miesten työssä tarvitsemista välineistä suurin osa on tehty itse. Taltat on taottu vanhoista viiloista ja kädensijat päällystetty pyörän kumilla. Kivikautinen sorvi toimii leipämootorilla sillä sähköä ei ole ja vaikka olisikin sekin pätkee päivittäin. Santapaperia sentään on, mutta veistosten viimeistelyssä tarvittava vernissa on vähissä ja pulituurista pula. Siksi kiillotus tehdään kenkälankilla.

Kirves. Axe.

Sorvi. Turning Lathe.

Banaaniolut. Banana beer.

Puheensorinan ja työn keskeyttää ainoastaan iltapäivän yhteinen ateria.

Jaettu ilo on yhteinen ilo

Banaanilehdossa silmiin pistävin piirre on yhteisöllisyys. Yhdessä tekeminen ja yhteisen jakaminen on miehille itsestään selvyys. Tämä koskee myös ruokaa ja juomakulttuuria, johon kannattaa suhtautua kulturellisena kokemuksena.

Lounas työpaikalla. Lunch at workplace.

Paikallista maissimuusia (ugalia) voidaan syödä sormin samalta vadalta vaikka sisälmyksien kanssa. Ruokaa voi joutua aluksi vähän märehtimään ennen kuin suolet saa nieltä. Tämän jälkeen vatsa voi toimia puhelinta paremmin, mutta pikkuhiljaa pöpöihin tottuu

ja pötsi paranee parissa päivässä. Samoin paikallisessa pubissa banaaniolutta juodaan yhteisestä mukista. Kippo lähtee kiertämään heti, kun tarjoilija on kiljua hörpännyt. Hygieniastaan huolehtivan vieraan vatsa voi aluksi vähän väristä ennen kuin hän rohkenee reu-nasta ryystämään.

Jojo. Yo-yo.

Veistotaiteessa yhteisöllisyys ilmenee ihmispyramideissa. Nämä kuuluisat Makonde-veistokset kuvaavat perhettä, jossa toisiinsa tarttuneet ihmishahmot muodostavat katkeamattoman sukupuun. Alimpana ovat vanhimmat sukupolvet ja ylimpänä ovat nuoret. Kilimanjaron kiipeilijän matkalaukkuun sujahtaa kuitenkin klassinen safarieläin tai Maasai-hahmo enemmän kuin parimetrinen pylvä.

Tuotesuunnittelua puusta ja kuoresta

Uusia matkamuuistoja suunniteltaessa nämä reunaehdot piti ottaa huomioon. Tuliasten on mahdollista laukkuun ja ne eivät saa painaa liikaa. Ebenpuu on niin painavaa ettei se edes kellu. Tavaroilla pitäisi olla myös jokin muu käyttötarkoitus kuin piirongin päällä pölyttyminen. Asiakaskuntaa tarkkailemalla ja myy-

mälää tutkiessa huomasi, että lapsille tarkoitettuja lahjoja ei löytynyt lainkaan. Tansaniassa jossa alle 18-vuotiaita on yli puolet väestöstä lelut olivat vähissä.

Näin syntyi ajatus vanhasta lelusta, joka voitaisiin valmistaa paikallisesta materiaalista. Sorvasimme jojon ebenpuusta. Jojon kyljessä ei enää komeille logo eikä siinä ole lisäaineita. Väri on luonnon luomaa ja vaikka valmistuksessa jouduimme käyttämään sekä käsiä että jalkoja on lelu helppo sorvata ja kate kohdallaan. Plus 50-vuotiselle dollarituristille lelu on klassikko, jonka voi viedä tuliaisiksi niin lapsille kuin lapsenlapsille.

Toisen tuotteen tarkoituksena oli korvata ulkomainen ”ongelmajäte”. Paikallinen panimo oli sponsoroinut Kilimanjaron maratoonareille aurinkolipan, jonka päättimme valmistaa tulevia vuosia varten ympäristöystävällisemmästä materiaalista.

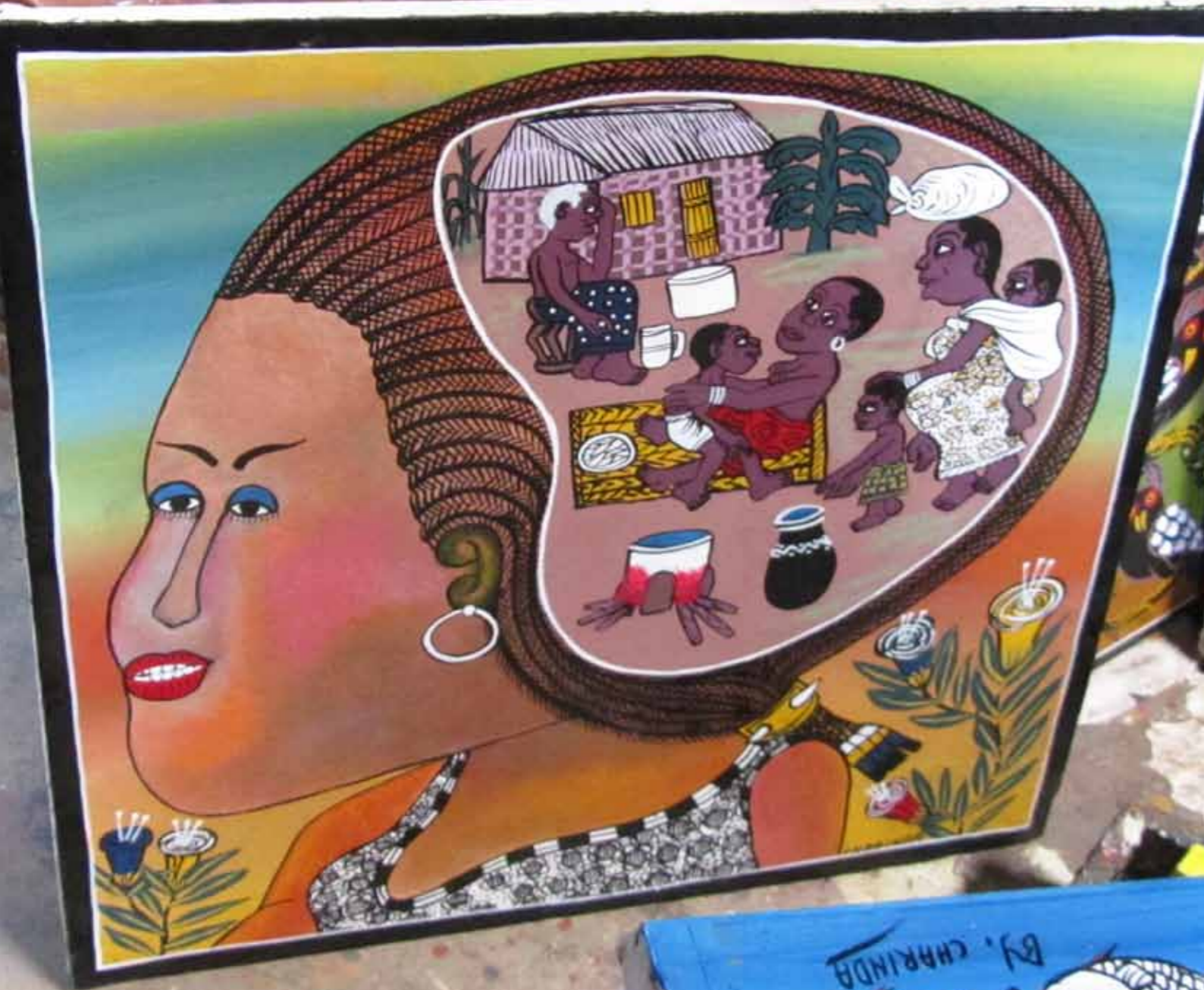
Ebenpuu. Ebenwood.

Kiinalainen kuttaperkka korvattiin vesilaatikosta leikatulla kierrätyspahvilla. Pahvi laminoitiin uusiutuvalla banaanipuunkuorella ja vuorattiin kangastilkulla. Sponsorin liikemerkki leikattiin banaaninkuorista ja kiinnitysnauha polkupyörän kumista. Tämän jälkeen nauha pujotettiin tilkuilla päällystettyjen kruunukorkkien läpi. Mikäli korkkeja ei vuorata niin panimo saa tuotenimensä esille aivan uudella ja ympäristöystävällisellä tavalla. Tulevaisuudessa tämä puhuttelee ainakin niitä, jotka ovat huolissaan ilmaston lämpenemisestä ja lumen sulamiselta vuoren huipulta.

OPINTOJA | STUDIES AND COURSES

Karita tinga tinga -maalauksensa äärellä.
Karita and her Tinga tinga paintings.
Photo: Mikko Tarvonen

Maalauksia Morogoron Tingatinga keskuksessa Dar es Salaamissa.
Paintings at Tingatinga centre at Morogoro, Dar es Salaam.
Photo: Hanna Hentinen

Little and lasting is better
than much and passing.
Moroccan proverb

Tinga Tinga

Teksti ja kuvat / Text and Photos: Karita Raikamo

Tingatinga tyyli syntyi Eduward Said Tingatinga nimisen miehen käsistä. Hän oli tansanialainen taiteilija, joka aloitti maalarin uransa maalaamalla nuoruuden muistikuvia omasta kylästään ja sen eläimistä sellaisina kuin hän ne muisti. Hänen uransa kesti vain vuodesta 1968 vuoteen 1972, jolloin hän kuoli traagisesti auto-onnettomuudessa.

Lyhyen uransa aikana Eduwardilla oli kuitenkin aikaa kouluttaa viisi oppilasta, jotka sittemmin jatkoivatkin uraansa ja kouluttivat yhä lisää taidokkaita maalareita joukkoonsa.

Tingatinga-tyyli onkin siis aito muoto yhteisötaiteesta; jos omaat taidon maalata, se pitää opettaa perheelle, sukulaisille, ystäville ja naapurillesi. Ensin maalaukset voivat näyttää samanlaisilta, mutta kun katsoo tarkemmin, pystyy erottamaan eri persoonien tyylit/käsialan toisistaan. Tingatinga-taiteen määrittely sanoin meni jotenkin näin: ”Sarjakuvamainen maalaustyyli Afrikan villieläimistä. Tai kohtauksia päivittäisestä, perinteisestä elämästä Tansaniassa”.

Tingatinga style was born from the hands of a man called Eduward Said Tingatinga. He was a Tanzanian artist who started to paint pictures from his memory how the scenery in his village looked like as he was a young. His career lasted from 1968 until 1972 when he was died in a car accident at the age of 40.

However, though his career was short, he had had time to teach painting for five students, who themselves have continued painting during last forty years to teach new successive waves of student painters.

Tingatinga-style is a real form of community art. You teach to your family and friends the talent if you have it. At first sight, the paintings might look similar to each other, but once you look closely you will clearly discern the personal styles. Trying to define Tinga tinga art could be for example like this: “A cartoon-like form of painting of the African wildlife. Or scenes of daily, traditional life in Tanzania”.

Alkumatkasta, kun olimme vielä omakustanteisella safarillamme, vierailimme Tingatinga-työpajassa joka sijaitsi Mto wa Mbu:ssa. Paikka oli upea; keskellä ”viidakkoa” oli myynnissä valtavasti tauluja ja taidetta. Se oli ensi kosketuksemme Tingatinga-taiteeseen, olimme hyvin vaikuttuneita taiteesta ja paikasta.

Vierailun jälkeen juttelin autossa projektikoordinaattorimme Mari Bisin kanssa Tingatinga-taiteesta ja kyseisestä työpajasta. Mari ohimennen mainitsi, että sekin olisi ollut hyvä harjoittelupaikka jollekin, mutta ei mahtunut kuitenkaan ohjelmaan. Keskustelun jälkeen ajatus tingatingan maalaamisesta Tansaniassa alkoi kypsyä päässäni.

Ensimmäisen työpajaviikon aikana Dar-es-Salaamissa vierailimme Tingatinga-maalauksen pääkeskuksessa, Morogoro Storesilla. Vierailun jälkeen olin niin vaikuttunut maalauksista, että olin varma haluavani maalata tingatingaa, jos se vain on suinkin mahdollista.

During the first week of our self-paid safari we were visiting a tingatinga workshop in Mto wa Mbu. The place was very interesting; there were a lot of paintings for sale in the middle of the “jungle”. That was the first touch for tingatinga-art for us and we were all very impressed of the paintings and the place.

After the visit I had a conversation on tingatinga-art and -workshop with our project coordinator Mari Bisi. She said that even that workshop could have been a good placement for practice for some student, but it was not chosen to include our programme. After the conversation an idea started to grow in my mind.

During the first week workshop in Dar-es-Salaam we were visiting the main Tingatinga Centre at Morogoro Stores. It was amazing. It moved me so powerfully that I was sure that I want to study some tingatinga art during our stay in Tanzania.

Olen aina ollut kiinnostunut maalauksesta, etenkin perinteisin menetelmin. Olin aiemmin valmistunut restaurointi- ja erikoistekniikoiden maalariksi ja löysin tingatinga-tekniikasta jonkin verran samanlaista siveltimen käyttöä kuin koristemaalauksia tehdessäni.

Ensimmäisen työviikon jälkeen Mto Wa Mbun Makonde-verstaassa aloin ajaa tingatinga-asiaa eteenpäin. Olin ensin yhteydessä Mari Bisiin, jonka jälkeen menin tiedustelemaan asiaa maalauspaikan noikkamieheltä, Rasta-Emanuelilta.

Pitkien neuvottelujen jälkeen eri tahojen kanssa, sain tehtyä sopimukset Rasta-Emanuelin ja Kibokon leirintäalueen kanssa. Ainoa miinuspuoli asiassa oli, että kaikki tinga tinga -työpajan kustannukset tulivat minulle ylimääräisinä kustannuksina, koska se ei ollut suunniteltu osa ohjelmaamme.

Opiskelin tingatingaa ja veitsimaalausta maalaamista yhteensä noin kolme viikkoa ”puskassa”. Aika kului todella nopeasti ja se oli kyllä joka shillingin arvoinen.

**Increase your happy times,
letting yourself go;
Follow your desire and best advantage.
And “do your thing” while you are still on
this earth,
According to the command
of your heart**

**“Song of Antuf” on the wall of an ancient
Egyptian tomb, c.1300 B.C**

I have always been interested in painting, especially with traditional methods. I had graduated as a painter for restoration with special techniques, and I found some similar use of paintbrush in tingatinga as in decoration painting.

After the first week of carvings with Makonde men in Mto Wa Mbu I started to organize my tinga tinga studies. First I contacted our project coordinator Mari Bisi, then I went to visit the chairman of the tingatinga workshop, Rasta-Emanuel in order to ask if it’s possible to come and study there Tingatinga-art.

After long negotiations with different authorities we had the deal with the Rasta-Emanuel and the campsite Kiboko of my stay. Still I had to pay the tinga tinga workshop by myself because it wasn’t part of the program.

I studied Tingatinga and knife paintings approximately three weeks in the bush. The time went very fast and it was definitely worth of every shilling.

*My teacher’s name was Pasco Kremes Kambili. He had learned in Dar es Salaam from his brother Noel Kambili, who had learned from their grandfather, artist Salum Mussa (“Mzee Lumumba”). Pasco was born in Dar-es-Salaam but came to search for “fun for life” from Mto wa Mbu.**

Maalauksen opettajani nimi oli Pasco Kremes Kambili. Hän oli saanut oppinsa veljeltään, Noel Kambilita, joka oli saanut oppinsa heidän taiteilija isoisältään Salum Mussalta ("Mzee Lumumba"). Pasco oli kotoisin Dar-es-Salaamista, mutta oli tullut Sansibarin kautta Mto wa Mbu'un etsimään "hupia elämään".*

Maalaukset tehtiin kankaalle öljyväreillä, joissa oli synteettinen emalikiilto. Ohenteena käytettiin kerosiinia. Maalit olivat sopivia myös muillekin materiaaleille, kuten esim. metalliin ja puuhun.

Luokkahuoneeni sijaitsi villin mangopuun alla, koska se oli ainoa varjoinen paikka maalata. Puusta tosin tippui ajoittain roskia ja ötököitä, jotka aiheuttivat ajoittain häiriötä.

Pasco opetti minulle alusta asti taulujen teon; kankaiden pingotuksesta viimeisiin yksityiskohtiin. Maalausjärjestys oli myös tärkeä.

Kolme viikkoa meni todella nopeasti uusien asioiden opettelussa, pelkästään jo maalauksen takia, mutta lisänä oli myös kaikki muukin omaksuttavana, kuten paikallinen kulttuuri, kieli, ihmiset ja heidän tapansa.

My teacher's name was Pasco Kremes Kambili. He had learned in Dar es Salaam from his brother Noel Kambili, who had learned from their grandfather, artist Salum Mussa ("Mzee Lumumba"). Pasco was born in Dar-es-Salaam but came from there through Zanzibar to search for "fun for life" from Mto wa Mbu.

The paintings were made with oil paint which had a synthetic enamel gloss. The paints were used for different kind of materials: wood, metal, canvas etc. The thinner what they used was kerosene.

My classroom was under a wild mango tree because the sun was too hot most of the time. Every now and then there were some creepy-crawlies falling down from the tree.

Pasco taught me everything from the beginning: from the background to the final details and the right painting order.

Three weeks went very fast because there was so much to learn. But it wasn't only the painting art to learn; at the same time there were many other things to learn as well: new culture, new language, new habits and people.

En ole koskaan kokenut niin syvää oppimista ilman samaa kieltä kuin se, mitä opettajani Pascon kanssa syntyi. Vain pieni ele, käden liikautus tai ilme pystyi kertomaan missä mennään.

On olemassa myös niin kutsuttuja tingatingan alatyylilajeja. Näin niistä kahta eri muotoa työpajallani. Toinen oli veitsimaalaustyyli, jossa palettiveitsen avulla maalataan useimmiten maasai-heimon ihmisiä ja/tai heidän kyläänsä. Toinen tyyli oli "a bushtrack style", jolla useimmiten kuvattiin äitiä pitelemässä lasta sylissään.

I have never experienced such deep learning without same language, as that with my teacher Pasco. We found our quiet language to communicate without words. A small gesture or look could tell everything what was going on.

So called tingatinga substyles can be defined as well. I saw two of them in our workshop; the first one is called knivepainting-style, which is used mostly to paint Maasai-people with pallet knife. The other style is called a bushtrack, which usually portrays a mother holding a baby. Some styles had an influence of Pollock.

Minulla oli myös toinen opettaja, *Tony Anthony Mtokas* (“Babu Ghetto”), joka parin päivän ajan opetti minulle veitsimaalausta. Hän myös hengaili usein työpajalla, kun ei ollut myymässä taulujaan.

Verstaassa työskenteli myös muitakin. Yksi heistä oli Makonde-Babu, jolle oli rakennettu oma pieni maja nurmikon reunalle, jossa hän veisteli puisia patsaitaan.

Työpajassa työskenteli myös kaksi apupoikaa, jotka auttoivat erilaisissa askareissa ja samalla oppivat työstä. Toinen heistä oli Pascon vaimon pikkuveli Rama ja toista kutsuttiin Tarzaniksi. Rasta-Emanuel hoiti työpajan talouspuolta ja tuotteiden myyntiä turisteille; joskus hänen apunaan oli mies nimeltä Esaya (Jesus). Rasta-Emanuel oli myös hyvä kokki, minkä kerroin hänelle joka päivä lounaan jälkeen.

Päivisin työpajalla kävi paljon ihmisiä, turistien lisäksi. Joskus keskittymistäni häiritsi yleisölauma joka oli tullut ihmettelemään ensimmäistä valkoista maalariyttöä kylässä. Illan hämärtyessä paikalle saapui aina nuori Maasai, joka vartioi paikkaa ja tauluja yön läpi.

Työpajan huumori oli iloista, ja päiviin kuului paljon naurua ja keskustelua eri aiheista. Työpäivä kesti joka päivä auringon noususta (kuudesta seitsemään) auringon laskuun (seitsemään), jolloin turistit palasivat majoitus- ja leiripaikoilleen.

Koin paljon noina viikkoina ja sain paljon uusia hyviä ystäviä opettajani perheen ja ystävien kautta. Koin myös malarian ja kutisevan mangopuun madon purman.

Opin vähän swahilia ja tansaniaalaista rahankäyttöä. Opin todella mitä yhteisöllisyys merkitsee sen varsinaisessa merkityksessä. Ennen kaikkea opin paljon elämästä ja ihmisten lämpimästä ystävällisyydestä. Ihailen ja kunnioitan kovasti heidän tapaa katsoa elämää.

I had an other teacher, Tony Anthony Mtokas (“Babu Ghetto”), who taught me for two days. He gave me a shortcut lesson of knifepainting. He was often hanging around in the workshop when he was not selling his paintings.

There were also other workers in the workshop. One of them was Makonde-Babu for whom they had build his own hut, where he he was carving his wooden sculptures.

There were also two younger boys at the workshop. They were hanging around and helping with different stuff and learning about the work. One was Rama, brother of Pascos wife, and the other was called Tarzan. Rasta-Emanuel was in charge of the business and the selling the products for tourists; sometimes there was a guy called Esaya(Jesus) helping him. Rasta-Emanuel was also a very good cook which I let him know every day after lunch.

There was also a lot of other people hanging around the place and sometimes I had quite much audience because I was the first white girl painting and studying in there. In the evenings there came a young guard Maasai who was taking care of the place and the products in the night.

The humour of the workshop was cheerful. There was a lot of laugh and conversations. The working time was every day from the dawn (six or seven Am) until the dusk (seven Pm.), when the tourists returned to their campsites.

I experienced a lot in those three weeks and got very good friends with my teacher and his family and friends. I also experienced malaria and a very itchy worm bite from the mango tree.

I learned a little bit of swahili, also how to deal with money in Tanzania and what does communality mean in its whole meaning. Most of all I learned a lot of life and from peoples kindness. I admire and appreciate a lot of their way to look at life.

Perinteisiä Maasaikoruja valmistaessani vapauduin totutuista värirutiineistani; opin leikkimään väreillä ja yhdistelemään niitä uusilla, itselleni ennen kokemattomilla tavoilla.

When making traditional Maasai jewelries, I got rid of my customary colour routines; I learned how to play with colours and how to mix them in unusual ways.

Kokeilevaa korutyötä | Experimental Jewellery

Teksti ja kuvat / Text and Photos: Aliisa Koivisto

Kokeileva korutyö -opintojakson suorittaminen Tansaniassa osoittautui enemmän kuin antoisaksi. Jo pelkästään luonnonmateriaalien käyttömahdollisuudet tuntuivat loputtomilta, jonka lisäksi kulttuurissa elävä käsi- ja korutyöperinne inspiroivat kokeilemaan lukuisia paikallisia tekniikoita.

Korutöideni suunnittelun perustana toimi muotojen ja värimaailmoiden uusien ulottuvuuksien tavoittelemisen perinteisiä tekniikoita ja ekologisesti läheltä löytyviä materiaaleja hyödyntämällä.

Carrying out the study module Experimental Jewellery in Tanzania turned out more than rewarding. The possibilities to use various natural materials seemed to be boundless. Also the strong handcraft and jewellery making traditions in Tanzanian culture, inspired me to try several local techniques.

I wanted to explore whole new dimensions when it came to using shapes and colours, when designing my jewellery works. Also it was important for me to use traditional techniques and materials that could be found ecologically from close surroundings.

Ensimmäinen Shangan kierrätetyistä lasista tehdyistä helmistä valmistamani korvakorusarja valmiina myyntiin.
My first earring series from Shanga beads is ready for the shop.

Maasaikylässä valmistamani kaulakoru. Nautin käyttäessäni värejä ja väriyhdistelmiä jotka olivat minulle uusia.
Necklace I made in Maasai village. The whole new way of using colours and colour combinations was enjoyable.

Ensimmäinen suunnittelemani ja valmistamani työ Shangassa. Korut kävivät myymälässä hyvin kaupaksi ja tuotteesta tuli pysyvä myyntiartikkali Shangan mallistoon.
My first design in Shanga. These earrings sold well at the Shanga shop, so the design became permanent article in Shanga's collection.

Riipuksen helmet on valmistettu Ghanalaisella tekniikalla; lasimurskaa asetellaan muottiin jossa lasi sitten uunissa sulatetaan muotoonsa.
Glass beads are made with the Ghanaian technique; crushed glass is set in a mold and melted to it's final shape.

Merja maalaa Goigin kylttiä.
Merja painting Goig Sign.
Photo: Anu Ropo

Hiuksista ja ilmastointiteipistä tehty sivellin.
Paintbrush made of hair and duct tape.
Photo: Anu Ropo

GOIG Tansania

Käsityökoulua kehittämässä | Developing Handcraft School

Projektiraportti/Project Report:
Merja Lehtonen, Emma Nurmi & Anu Ropo
Kuvat/Photos: Anu Ropo, Emma Nurmi, Saara Lehikoinen

1. Johdanto

Syksyllä 2010 saimme tiedon hankkeesta Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin. Hanke toteutettiin Tansaniassa 7.1.- 4.3.2011 välisenä aikana yhdessä muun muassa GOIG:n käsityökoulun ja ohjaustoiminnan opiskelijoiden kanssa. Afrikasta ja sen kulttuurista sekä erilaisista tuotekehitystehtävistä kiinnostuneet jättivät hakemuksensa. Kahdeksasta opiskelijasta neljä pääsi GOIG:n käsityökouluun, missä myös toteutimme pääaineprojektin 24.1.2011 alkaen.

Raportissa kerromme projektimme vaiheista. Meillä oli yksi päätavoite ja kolme alatavoitetta. Teimme pal-

jon käytännön töitä, koska näin pystyimme parhaiten palvelemaan asiakastamme eli GOIG:n käsityökeskusta ja koulua sen puitteissa. Etsimme yhdessä henkilökunnan kanssa mahdollisuuksia, joiden avulla voimme kehittää toimintaa ja tuotteita sekä lisätä koulun tunnettavuutta.

Toiminta vieraassa kulttuurissa asettaa monia haasteita. Toisinaan haasteista selviää hyvinkin nopeasti ja toisinaan voi mennä pitkäkin aika ennen kuin tottuu ja ymmärtää toisen tapaa toimia. Kulttuurierojen myllerryksessä joutuivat ryhmätöitäitommekin koetukselle.

Ryhmässä työskentelyssä on suuri voima ja mahdollisuus, mutta asioilla on aina myös kääntöpuoli. Vaikka muutaman kerran kävimmekin kiivaita keskusteluita, se ei pilannut hyvää ryhmähenkeämme. Olimme toimiva tiimi ja tuimme toinen toistamme. Tämä osoitautui erittäin tärkeäksi, koska esimerkiksi yhteydenpito Suomeen oli todella haastavaa.

Kerromme myös niistä tuloksista, joita GOIG:ssa saimme aikaan. Pääasiallisesti työpanoksemme oli konkreettista toimintaa. Tämän lisäksi esittelemme, miten koulu voi jatkossa hyödyntää projektimme tuotoksia ja kehittämiskohteita.

2. Projektin aihe, lähtökohdat, tavoitteet

Pääaineprojektimme aihe oli meille osittain selkeä alusta asti. Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen yhtenä tarkoituksena oli parantaa ja kehittää käsityötuotteiden laatua, myyntiä sekä tunnettavuutta GOIG:n käsityökeskuksessa. Projektin yksityiskohdaisemmat tavoitteet alkoivat tarkentua vasta Tansaniassa. Tarkkailtuamme GOIG:n käytäntöjä ja tapoja jonkin aikaa, teimme projektistamme tarkemman suunnitelman, joka matkan varrella hioutui ja muutui osittain. Ajankäyttöä oli vaikea arvioida paikallisten olosuhteiden vuoksi ja kohtasimme hankaluuksia muun muassa materiaalihankinnoissa sekä työkalujen ja sähkön saatavuudessa.

Pidimme useita palavereja ja kokouksia GOIG:n rehtorin, Misana Manyaman kanssa. Hän kertoi, mitä odottaa meiltä ja me saimme vuorostamme kertoa, mitä odotamme koulun taholta. Manyama toivoi meiltä markkinointitietoutta, tuotesuunnittelua sekä myynnin edistämistä. Projektimme sisältö ja suunnitelma hahmottuivat pikkuhiljaa näiden keskustelujen myötä.

Ensimmäisten kahden viikon aikana opettelimme talon tavoille ja kartoitimme koulun todelliset tarpeet. Aikamme oli hyvin rajallinen, mikä oli sääli, sillä meillä olisi ollut suunnitelmia ja ehdotuksia opinnäytetyöksi asti. Meidän oli otettava huomioon kulttuurierosuudet, kuten erilainen työrytmi, kielimuuri ja paikallinen liikenne. Oli myös tärkeää tietää, keneltä piti kysyä, mistä materiaalit tai työkalut löytyisivät ja kuka mistäkin asiasta tai osiosta oli vastuussa. Jouduimme karsimaan ideoistamme paljon ja valitsemaan muutamia aiheita, joihin keskityimme ja mistä syntyi sopiva kokonaisuus pääaineprojektiksemme.

2.1. Projektin organisoituminen ja vaiheet

Projektimme sisältyi HAMK:n Ulkoasiainministeriön rahoittamana toteutettuun hankkeeseen Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin. Hankkeessa oli mukana ohjaustoiminnan koulutusohjelmasta kahdeksan opiskelijaa sekä kaksi opettajaa, Hanna Hentinen ja Ritva Kara. Lisäksi ryhmän yhteyshenkilönä ja koordinaattorina toimi Mari Bisi. Tarkoituksena oli opiskella tansanialaisia käsityötekniikoita sekä tehdä kehitysyhteistyötä erilaisissa käsityökeskuksissa eri puolilla Tansaniaa.

Kaksi ensimmäistä viikkoa sisälsivät kaksi työpajaa. Ensimmäinen toteutettiin GOIG:n käsityökeskuksessa Dar es Salaamissa ja se piti sisällään afrikkalaista koripunontaa, batiikkia sekä kookospähkinäkorupajan. Toisella viikolla ryhmä matkusti Tansanian pohjoisosiin, Tarangireen, Masai-naisten pitämään helmikoruprojektiin.

Kahden yhteisen työpajaviikon jälkeen opettajat lähtivät takaisin Suomeen ja opiskelijat erkanivat kolmeen eri käsityökeskukseen. GOIG:iin palasi neljä opiskelijaa: Saara, Merja, Emma ja Anu, joista kolme viimeistä toteutti kuusi viikkoa kestäneessä vaihdossa pääaineprojektin. Tässä raportissa käytämme projektin toteuttajista pelkkiä etunimiä.

2.2. Aikataulu

Työskentelymme GOIG:n koulussa kesti kuusi viikkoa ja pääaineprojektia teimme hajanaisesti koko kuuden viikon ajan. Päätimme jo alussa, että teemme sekä itse toiminnan että kirjallisen osuuden yhdessä ryhmänä. Olosuhteet vaikuttivat toimintaan niin, että varsinaisia omia alueita oli hankala jakaa. Osallistuimme kaikki suunnitteluun ja eri osa-alueita työstimme välillä yhdessä, välillä erikseen. Varsinaista aikataulua on Afrikan oloissa lähes mahdotonta toteuttaa: “No plans in Africa, No time in Africa, Pole pole”, olivat yleisiä vastauksia, kun suomalainen meni kiihtyneenä purnamaan, että: “Näitä kahvoja on nyt tehty jo miltei kaksi viikkoa, nyt olisi toiminnan aika!” Lopputulos oli, että ei niitä kahvoja voinut vielääkään työstää, kun ei ollut sähköä saatavissa päiväaikaan. “Pole pole, ha-kuna matata”, tuumaa koulun korutyön opettaja Nurdini ja lähtee naureskellen kieputtamaan riippumaton nyöriä.

Toteutimme suunnittelemaamme aikataulua mahdollisuuksien mukaan, koska halusimme saada aikaan

tavalla tai toisella toimivan ja GOIG:n koululle hyödyllisen kokonaisuuden. Päivien ja viikkojen kulussa teimme deadlineja tiettyihin töihin ja osa-alueisiin, mutta ne olivat lähinnä suuntaa-antavia, sillä sähköä on tai ei ole, työkalut löytyvät tai eivät, porakone saapuu tai ei saavu. Kaikesta huolimatta saimme paljon tehtyä, mutta moni asia olisi vaatinut myös syvempää sekä pitkäaikaisempaa paneutumista ja järjestelyä.

2.3. Tausta ja kehittämistarpeen määrittely

Koko Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen lähtökohdaksi oli kahden kulttuurin välinen vuorovaikutus ja niiden sovittaminen yhteen, toiselta kulttuurilta oppiminen sekä paikallisen käsityön arvon nostaminen.

GOIG:n koulun kohdalla kehittämistä oli etenkin tuotesuunnittelussa, tuotteiden esillepanossa sekä markkinoinnissa.

Konkretisoidaksemme projektimme, teimme SWOT:n ennen projektin aloittamista. Halusimme sen avulla myös koota ajatuksiamme ja tavoitteitamme sekä selkeyttää koko GOIG:ssa oloajan kokonaisuutta. Se oli hankalaa, koska kaikilla oli suoritettavana muitakin kursseja ja oli tärkeää saada roolit projektin suhteen jaettua.

Taulukko 1. Swot-analyysi

VAHVUUDET:	HEIKKOUEDET:
<ul style="list-style-type: none"> • olemme erittäin motivoituneita • aihe on kiinnostava • meillä on erittäin hyvä paineensietokyky • meillä on hyvä organisointikyky • joukossa viisautta tiivistyy. 	<ul style="list-style-type: none"> • kulttuuriero • kielimuuri • työvälineiden ja materiaalien laatu ja saatavuus (haasteellisuus).
MAHDOLLISUUDET:	UHAT:
<ul style="list-style-type: none"> • kokemuksen kartoitus • ammatillinen kehittyminen • kehittyä ihmisenä • tuoda Goigia esille • kielitaidon karttuminen • uusi sosiaalinen verkosto • kulttuurin voima. 	<ul style="list-style-type: none"> • aikataulu • sairastuminen • sähköt ja vesi eivät toimi • väärinkäsitykset • asioiden ennalta-arvaamattomuus.

Aloitimme työskentelymme tuotesuunnittelulla. GOIG oli lanseerannut laukkumalliston, jonka ideana oli kierrätys ja ekologisuus. Mallisto oli toteutettu kierrätysfarkuista yhdistettynä tansanialaiseen kankaaseen. Malliston nimi oli mainio *“GOIng Green”*. Tarkoituksena oli, että länsimaista tuoduista käytetyistä farkuista valmistetaan uusi tuote, joka myydään turisteille ja viedään näin takaisin länsimaihin. Idea oli meidän mielestämme loistava, mutta valmistettavat tuotteet kaipasivat suunnittelua.

Laukkuja tehdessä ompelimon työntekijät eivät käyttäneet kaavoja, joten jokainen laukku oli erilainen. Paikallisten oli vaikea ymmärtää, että tuotteiden tulee olla standardisoituja. Jokainen työntekijä teki oman mieltymyksen mukaisia laukkuja, eripituisilla hihnoilla, erilaisilla kuvioinneilla ja täysin eri mitoituksella. Laukuissa oli myös hienosäädön tarvetta saumojen sekä huolellisuuden suhteen. Meidän silmäämme ei myöskään miellyttänyt farkkukankaan ja paikallisen ruskean kankaan yhdistelmä.

Toinen kehittämiskohde oli tuotteiden esillepano, missä oli huomattavasti parantamisen varaa. Koulun yhteydessä toimiva myymälä oli huonosti järjestetty ja hoidettu, eikä näin ollen palvellut asiakkaita. Ensimmäinen asia, mitä myymälä tarvitsi, oli rättiin ja luutuun tarttumisen. Toiseksi huomasimme tuotteiden hukkuvan liian suureen hyllyyn, joka oli puolityhjä ja pölyn peitossa. Melko pian projektimme muotoutui pyörimään laukkumalliston kehittelyn sekä myymälän uusimisen ympärillä.

Koulun rehtori Misana Manyama odotti meiltä ideoita ja tietoa markkinointiin liittyen. Häneltä puuttui perustietämys jopa markkinoinnin perusteista. Manyama on koulutukseltaan lakimies ja on toiminut aikaisemmin niissä tehtävissä. GOIG:n rehtorina hän on toiminut vajaan vuoden ja siksi moni käytännön asia oli vielä uutta ja vierasta.

2.4 Tavoitteet ja kehittämistehtävä

Kirjoitimme projektimme ideapaperin Hämeen Ammattikorkeakoulussa ennen Afrikkaan lähtöä tietämättä juurikaan harjoittelupaikasta tai olosuhteista. Jälkeenpäin katsottuna ideapaperi ja siinä asettamamme tavoitteet vastaavat yllättävän paljon todellisuutta, vaikka kukaan meistä ei ollut käynyt aiemmin vastaavassa maassa tai kulttuurissa, emmekä tienneet tarkalleen, mitä odottaa.

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen yksi tavoite oli kehittää GOIG:n koulua ja sen tunnettavuutta. Tästä muodostui meidän projektimme pää-tavoite. Tätä tavoitetta tuimme kolmella alatavoitteella, jotka olivat GOIG:n koulun yhteydessä olevan myymälän uudistaminen, tuotesuunnittelu ja markkinoinnin edistäminen. Näistä kerromme luvussa 3 Projektin toteuttaminen. Projektimme tilaaja oli GOIG:n käsityökeskus ja sen yhteydessä toimiva käsityökoulu.

Näiden lisäksi Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen tavoitteena on vuorovaikutteisen yhteyden ja pitkäjänteisen yhteistyön uudelleen luominen HAMK:n ja GOIG:n välille. Toiveena olisi, että GOIG voisi toimia jatkossakin ohjaustoiminnan opiskelijoiden harjoittelupaikkana. Osatavoitteena on myös oppia ja opettaa erilaisia kädentaiteita vastaavasti. Ammatillista osaamista vahvistamalla pyritään edistämään ja uudistamaan tansanialaista käsityötoimintaa sekä viemään käsityötuotteita paikallisille ja kansainvälisille markkinoille. (Ulkoasianministeriö 2010.)

3. Projektin toteuttaminen

Projektimme kokonaistavoite oli GOIG:n käsityökoulun kokonaisvaltainen kehittäminen sekä sen tunnettavuuden lisääminen. Tämä toimi perustana kaikille käytännön uudistusideoille. Valitsimme kolme meille ja GOIG:n koululle tärkeää alatavoitetta, joilla toteutimme uudistuksen. Keskustelimme erilaisista uudistamisvaihtoehdoista ja omista mahdollisuuksistamme toteuttaa niitä. Keskusteltuamme koulun rehtorin, Misana Manyaman sekä muun henkilökunnan kanssa, valitsimme alatavoitteiksemme heidän toiveidensa mukaan myymälän visuaalisen ilmeen uudistamisen, markkinoinnin edistämisen ja laukkuprojekti *GOIng Green* -malliston suunnittelun.

3.1 Myymälän visuaalisen ilmeen päivittäminen

Projektimme ensimmäisen alatavoitteen kehittämistehtäväksi muotoutui myymälän visuaalisen ilmeen päivittäminen. Osana pääaineprojektimme työosuutta oli näyttää konkreettisesti GOIG:n koulun henkilökunnalle ja opiskelijoille tapoja, joilla he voivat uudistaa sekä nykyaikaistaa myymälän visuaalista ilmettä. Myymälän visuaalisen ilmeen päivittäminen ei välttämättä vaadi suuria taloudellisia panostuksia, vaan kehittävän ja uudistavan asen-

Emma, Merja ja Saara työntouhussa.
Emma, Merja and Saara at work.
Photo: Anu Ropo

teen henkilöstöltä. Konkreettisesti tämä voisi olla sitä, että kyseenalaistaa vanhoja rutiineja ja etsii uusia tapoja toimia myynnin edistämiseksi.

”Toimiva uudistus ei lähde aina materiasta ja tuotteista, vaan siitä, että uskaltautuu alueelle, jolla ei ole ennen ollut. Tärkeintä on halu oppia uutta sekä kokeilla ja kehittää jo olemassa olevia asioita.” (Lehtonen, 2011.)

3.1.1 Huomioita materiaaleista Afrikassa

Afrikan olosuhteissa kaikkien valittujen materiaalien tulee olla sellaisia, että ne kestävät vaihtelevia sääoloja, jatkuvaa kosteutta ja ennen kaikkea armoitonta aurinkoa. On varauduttava siihen, että mikään ei kestä kovinkaan pitkään siistin ja uuden näköisenä. Maalit rapistuvat nopeasti, värit pakenevat kankaista ja puu-nertava pöly valtaa huoneet jo vuorokaudessa.

Rakennukset ovat rakenteiltaan varsin erilaisia kuin Suomessa. Monesti ikkunoiden tilalla on luukut tai vain kalterit, jolloin myrskytuulet, vedet, roskat ja eläimet

pääsevät esteettä yöaikaan sisätiloihin. Tämä rajoittaa materiaalien käyttöä ja esillepanoa jonkin verran. Kaikki, mikä on mahdollista liikuttaa, kannattaa siirtää yöksi suljettaviin tiloihin tai suojata. Näin tuotteet säilyvät ehjinä ja puhtaina pidempään.

3.1.2 Huomioita auringon vaikutuksesta väriin

Afrikan auringossa sointuvat parhaiten kauniin voimakkaat, lämpimät värisävyt. Haalean kalvakat pastellit, jotka Suomen viileässä valossa näyttävät hienostuneilta, menettävät hienovaraisen kauneutensa ja näyttävät lähinnä vain laimeilta sekä värittömiltä. Aurinko on armoton Afrikassa, mutta ymmärtäessään sen voiman, siitä saa uskomattoman kauniita visuaalisia tehosteita. Aurinko sananmukaisesti kultaa tuotteet ja saa värit hehkumaan upeana värikylläisenä loistona. Tämän voi hyvin havaita, kun on tuonut Afrikasta kotiin jonkin kauniin, värikkään vaateen. Afrikan auringossa paahtuneella iholla se näyttää kauniilta, mutta Suomen valoissa lähinnä räikeän väriseltä.

Pölyttynyttä seinää. Dust on wall. Photo: Anu Ropo

Keltainen on ilon väri. Emma maalaamassa.
Emma is painting with the colour of joy, yellow. Photo: Anu Ropo

3.1.3 Käytännön työskentelyä sekä huomioita kulttuurista

Myyvälän suunnittelu ja uudistaminen alkoi pohjapiirustuksen tekemisellä. Piirsimme pohjapiirustukseen, johon merkitsimme olemassa olevat kalusteet ja tuotteet näiden omille paikoilleen. Teimme pohjaan myös muutosehdotukset sekä uusien kalusteiden paikat. Tämän piirustuksen kanssa oli helpompi selittää koulun henkilökunnalle uudistustarpeet niin, että kummatkin osapuolet tulivat ymmärretyiksi ja kuulluiksi. Kerroimme samalla henkilökunnalle tuotteiden asettelun ja somistamisen pääperiaatteista sekä siisteyden tärkeydestä.

Kauppan uudistus jatkui suursiivouksella. Kannoimme kaikki tavarat, hyllyt ja kalusteet varastoon ja osan pihalle. Siivosimme tyhjän kaupan katosta lattiaan ennen maalausta. Maalien hankkiminen oli oma projektinsa, koska mikään ei Afrikassa toimi niin kuin sen on ajatellut toimivan. Kärsivällinen asenne ja toisen kulttuurin kunnioittaminen auttavat tässäkin jaksamaan välillä niin turhauttavaa odottelua. Kiire on epäkohteliasta Afrikassa.

Seinien kuivuessa oli aikaa uudistaa vanhat kalusteet suunnitelman mukaisesti. Sahasimme tuotehyllyn kah-tia. Siistimme ja öljysimme toisen puolen, joka otettiin myymälään käyttöön myytävälle tuotteille. Jäljelle jää-

neistä hyllylevyistä teimme kaksi korutelinettä. Päällystimmme ne viininpunaisella sisälmarulla, mikä helpottaa korujen kiinnittämistä taustaan. Tämän lisäksi teimme taustapuolelle tukijalan, jotta teline pysyy pystyssä ilman, että sitä tarvitsisi kiinnittää seinään.

Seuraavaksi keskityimme kaupan yksityiskohtiin, kuten tuulen pieksämiin ja haalistuneisiin ulko-oviin. Puhdistimme ja lakkasimme ovet sekä samalla ikkunat saivat maalia pieliinsä ja uudet hyttysverkot revenneiden tilalle. Tässä vaiheessa remonttiporukka alkoi olla jo melko väsynyttä. Helle ja kova ruumiillinen työ verotti voimia ja työtahti hidastui. Ryhmämme kyky selvittää asiat puhumalla ja ronskin huumorin avulla auttoi väsymiseen ja turhautumiseen.

Myyvälä tarvitsi mallinuden erilaisten afrikkalaisten vaatteiden esittelyä varten. Rakensimme paksusta metallilangasta naisfiguurin, jonka päällystimmme samalla sisälmarulla, joilla myös korutelineet olivat päällystetty. Mallinukesta teimme tyyliltään pelkistetyn ja se toimii hienosti vastakohtana värikkäille afrikkalaisille kankaille ja koruille. Tuoteperheiden esillepanoon kiinnitimme huomioita yhdessä henkilökunnan kanssa ja somistimme kaupan uudestaan niin, että tuotteet tulivat kauniisti esille. Loppusilauksen uudelle kaupalle antaa käsin maalattu kyltti, jossa GOIG:n logo ja värit toistuvat samanlaisina kuin koulun käyntikorteissa.

“Sirkka-Liisa” maalatussa kaupassa.
Mannequin “Sirkka-Liisa” in the renovated shop.
Photo: Anu Ropo

3.1.4 Viimeistely

Somistusten ja myymälän visuaalisen ilmeen viimeistelyiden päätteeksi pidimme koulun rehtorille Misana Manyamalle tilaisuuden, jossa esittelimme myymälän, sekä kerroimme asioista, joita olimme kokeneet tärkeiksi erityisesti myymälän ja koulun kehittämisen kannalta. Samalla Manyama sai GOIG:n koulun markkinointiin liittyvän tietopaketin evääksi tulevaisuutta varten.

3.2 Markkinoinnin edistäminen GOIG:ssa

Toisen alataivoitteen kehittämistehtäväksi muodostui markkinointi- ja tuotekehittelyajattelun kehittämisen GOIG:n koulussa, mitä erityisesti rehtori Manyama toivoi meiltä. Markkinointikatsaus rehtori Manyaman kanssa oli vuorovaikutuksellinen tilanne. Siinä keskustelimme GOIG:n markkinoinnista yleensä sekä siitä, mihin koulun markkinointia olisi hyvä tulevaisuudessa suunnata. Merja piti alustuksen muuttamista markkinoinnin peruskäsitteistä, joita on hyvä huomioida suunnitellessa GOIG:n kehittymistä. Näihin lukeutui muun muassa myyntihenkilöstön asianmukainen perehdyttäminen, myyntikeskeisyyteen kouluttaminen sekä perusajatuksena asiakkaiden tarpeiden huomiointi koko tuotekehittelyprosessissa ja myynnissä.

Koimme vuorovaikutuksellisen tilanteen hyväksi keinoksi kertoa markkinoinnista ja tuotekehittelystä, koska afrikkalainen kulttuuri perustuu pitkälti vuorovaikutukseen ja tarinoiden kertomiseen. Merja oli varustautunut tilanteeseen tekemällä esimerkin markkinointisuunnitelmasta GOIG:n koululle. Suunnitelma sisälsi erilaisia vaihtoehtoja kannattavuuden lisäämiseksi ja tuotteiden laadun parantamiseksi unohtamatta asiakkaita ja heidän tarpeitaan.

Keskeiseksi asiaksi keskustelussamme nousi myyntihenkilöstön sitouttaminen ja tuloshakuinen työskentely myymälöissä sekä asiakkaiden tarpeisiin vastaaminen. Toimme uutena ajatuksena myyntihenkilöstön kouluttamisen asiakaspalvelutyöskentelyyn. Käytännössä tämä voi olla afrikkalaisissa olosuhteissa keskustelua myyjän kanssa ja hänen tietämyksensä arvostamista. Myyjällä on paras tietämys kauppojen asiakkaita ja heidän tarpeistaan. Tätä olisi hyvä käyttää hyödyksi niin tuotekehittelyssä kuin lähestyttäessä eri asiakasryhmiä. Myyjä voi perusmyynnin ohessa ottaa asiakkailta palautetta tuotteista ja välittää tämän palautteen ”tehtaaseen” eli GOIG:n koululle tuotteiden suunnittelusta vastaavalle ihmiselle.

Anu kaavoittamassa GOIng Green laukkuja.
Anu is drawing patterns for GOIng Green bags.
Photo: Emma Nurmi

”Tehdään Goigista Tansanian paras”

2.3.2011 Misana Manyama ja Merja markkinointipalaverissa

Asiakkaiden huomioimisessa afrikkalainen kulttuuri toimii hieman erilalla kuin länsimaissa. Monesti palvelu on ”soittorasiasia”-tyyppistä eli samoja fraaseja toistetaan melko aggressiivisellakin tavalla kaikille asiakkaille huomioimatta asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Keskustelimme Manyaman kanssa siitä, miten jatketaan erilainen kulttuuri saa ihmisessä aikaan erilaisen tarpeen tulla kohdatuksi. Länsimainen ihminen voi ahdistua liian aggressiivisesta ja tuputtavasta myynnistä. Se on hyvä ottaa huomioon myymälässä, jonka asiakasryhmä koostuu pääosin turisteista. Yksilöllinen, asiakkaiden tarpeet huomioiva myyntipahtuma voi olla keino erottua positiivisesti basaari-kauppojen keskeltä.

Lopuksi tulimme yhdessä johtopäätökseen, että GOIG:n koululla on huikemat mahdollisuudet tehdä menestyvää työtä niin käsityön kuin auttami-senkin saralla. Kaikki riippuu siitä, onko ihmisillä uskoa ja tahtoa tehdä unelmista totta.

3.3 Laukkuprojekti – *GOIng Green*

Kolmannen alatavoitteen kehittämistehtäväksi muotoutui laukkumalliston kehittäminen *GOIng Green*-merkin alle. Se oli sukeltamista tuotesuunnittelun maailmaan. Aloitimme työn jo olemassa olevan mallilaukun pohjalta, jonka koulun työntekijät olivat valmistaaneet. Lähdimme kehittämään merkin alle mallistoja, josta löytyisi kattava valikoima erilaisia vaihtoehtoja. Asiakaskohderyhmänä ovat Tansaniaan tulevat turistit, mutta suurempien erien vientiä ulkomaille pidettiin myös mahdollisena. Misana Manyaman suuri unelma ja halu on saada GOIG:n tuotteita laajaan levikkiin, jopa eri puolille maailmaan. Hänellä on myös joitakin jo olemassa olevia kauppasuhteita, jotka voivat auttaa toiveen toteutumisessa.

3.3.1 Laukku numero yksi

Ensimmäinen jo valmiina oleva laukku oli melko iso ja siinä oli lyhyet kahvat. Ajattelimme sen toimivan hyvin kaupunki- tai rantalaukkuna. Ompelijat olivat saaneet tehtäväkseen tehdä myyntiin näitä laukkuja. Niiden olisi pitänyt olla samanlaisia, mutta afrikkalaiseen tyyliin jokainen ompelija oli tehnyt omanlaisensa laukun erilaisine koristeineen, eikä mitoitus ol-

lut yhdessäkään sama. Tämä toikin suuren haasteen myös meidän työllemme. Siinä kulttuuriero Suomen ja Tansanian välillä oli silmiin pistävä. Me olemme tottuneet tekemään mallin mukaisia tuotteita kaavoja käyttäen. Meille käsite standardisoidusta tuotteesta on selvä, mutta tansanialaisille ei.

Anu teki laukun kaavat parhaimmaksi valitsemastamme laukusta. Parin päivän kuluttua kun menimme katsomaan ompelutyön edistymistä, oli tilanne sama kuin aikaisemmin. Kaavat löytyivät pöydän alimmaisesta laatikosta käyttämättömänä. Anu lupasi opettaa kaavojen käyttöä, jos siinä oli ongelmaa, mutta ompelijat sanoivat osaavansa. Rehtori Manyama halusi heidän näyttävän taitonsa ilman, että heitä siinä opetetaan. Tilanne kuitenkin toistui uudelleen ja nyt oli Manyamassa havaittavissa jo pieniä hermostumisen merkkejä. Hän kävikin hyvin kiivasta keskustelua ompelijoiden kanssa verraten samalla erilaisia laukkuja keskenään, joiden olisi pitänyt olla samanlaisia. Tämän tuloksena ompelijat lupasivat ottaa kaavat käyttöönsä ja keskittyä myös paremman laadun tuottamiseen ompelutyössä.

Tähän laukun laukkuun oli tehty myös koriste, joka oli kaikissa erilainen. Tämä johtui suurelta osin materiaalin puutteesta ja siksi koristeeksi laitettiin muun muassa kuvia, joita farkuista oli ratkottu irti. Koska koululla oli paljon lankoja ja niitä värjättiin lähes päivittäin, ajattelimme opettaa rose-kukan teon. Sellaisen voisi tehdä koristeeksi kaikkiin laukkuihin ja silloin myös koristuksessa säilyisi yhtenäinen linja. Ensin täytyi kuitenkin tehdä ”kehikko”, minkä avulla kukan pystyi tekemään. Opettaja Nurdini, joka työskentelee GOIG:n puu- ja koruverstaassa teki meille sellaisen piirustuksemme mukaan.

Anu opetti ompelun opettajille kukan teon ja sen jälkeen he opettivat sen edelleen ompelijoille. Kukan keskelle laitettiin GOIG:ssa jo aikaisemmin paljon käytetty kookosnappi.

Lopulta laukut saivat yhtenäisen koon, muodon ja ilmeen. Näin niitä voidaan kaupata eteenpäin liikkeisiin, jotka myyvät tuotteita turisteille. Kun näytetään kuvaa tai yhtä mallilaukkua, liikkeenharjoittaja pystyy sen avulla tilaamaan useita samanlaisia ja myydä niitä edelleen. Asiakassuhteen jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että laatu pysyy hyvänä ja tuotteiden tilaaja tietää tilatessaan, mitä on saamassa. Tämän ymmärrettyään on mahdollisuus kasvaa käsityötuotteiden tekijänä, myyjänä ja sanoman eteenpäin viejänä.

Laukku numero kaksi. Second bag.
Photo: Anu Ropo

Kukkien kokeiluvärsioita. Experimenting with flowers.
Photos: Anu Ropo

3.3.2 Laukku numero kaksi

Ensimmäinen laukku toimi innoittajana ja suunnanantajana meidän suunnittelullemme koko laukkuprojektin ajan. Suunnittelimme pienen passipussin tapaisen laukun isomman kaveriksi. Rehtori Manyama toivoi tällaista GOIG:n mallistoon. Emmalla oli käytössään kaksi passipussia, joista toisen hän oli tuonut Suomesta ja toinen oli ostettu Tansaniasta. Näiden pussien pohjalta aloimme luoda omaa malliamme.

Oli selvää, että pussiin tulisi pitkä olkahihna. Taskujen määrää ja kokoa pohdimme paljon. Ensimmäiseen malliin tuli kaksi taskua eteen ja yksi vetoketjullinen ”salatasku” taakse. Anu teki kaavan tähän laukkuun ja ompeli mallikappaleen.

Kun mallilaukku oli valmis, se joutui arvioinnin kohteeksi. Manyama oli tyytyväinen laukkuun ja siihen tuli vain yksi muutos. Kahden taskun sijaan eteen tuli kolme taskua, joista ylimmäinen oli vetoketjullinen. Anu teki kaavat toiveiden mukaan. Niiden pohjalta passipussi meni suoraan tuotantoon ja jokunen ehti myyntiinkin GOIG:n *Slipway*:n myymälään ennen meidän lähtöämme. *Slipway* on turisteille rakennettu hieno

alue, missä on hotelleja, ravintoloita, käsityöpuoteja ja jopa leikkipuisto lapsille. Alueella on myös edullisempi käsityötori, missä sijaitsee GOIG:n toinen myymälä. Aloimme käyttää tästä nimeä *Slipway*:n myymälä, jotta tiedämme heti, kummasta myymälästä on kyse. (Goig 2010.)

3.3.3 Laukku numero kolme

Tähän mennessä olimme saaneet tuotantoon isohkon ranta/ostoslaukun sekä passipussin. Jotain siis puuttui siitä välistä. Tuoteperheessä ei ollut lainkaan olkalaukku. Sen tyylin haluttiin olevan sama kuin kahdessa aikaisemmassa. Ensin jopa mietimme, voisiko isoon laukkuun vain laittaa pitkän hihnan, mutta hetken harkinnan jälkeen se ajatus ei miellyttänyt. Jotta yhtenäinen selkeä linja kuitenkin säilyisi, päätimme yhdessä ompeli-joiden ja rehtori Manyaman kanssa, että uudesta laukusta tehtäisiin ulkonäöltään samanlainen kuin ensimmäisestä, mutta vain pienempi. Sen lisäksi tähän malliin tuli vetoketju, mitä jo ensimmäiseen laukkuun mietimme. Olkalaukku oli mielestämme toimivampi siten, että sen saisi kunnolla suljettua jo turvallisuuden takia.

Opettaja Nurdinin valmistamat kukkakehikot.
Racks manufactured by GOIG teacher Nurdin. Photo: Anu Ropo

Ompelivat valmistivat tästä laukusta taas monia erilaisia mallikappaleita. Näin alkoi jälleen kerran keskustelu aiheesta standardisoitu tuote. Jos on ikänsä elänyt maassa, jossa kaikki tehdään vähän sinne päin ja miltä milloinkin tuntuu, on erittäin hankala sisäistää ja ymmärtää hetkessä aivan uusi toimintatapa. Tästäkin selvittiin, ainakin hetkellisesti.

3.3.4 Laukku numero neljä

Merja oli tuonut Suomesta käsityölehtiä, joita selaillessamme löysimme viehättävän puukahvaisen käsilaukun. Ajattelimme, että jokin sen tyylinen laukku voisi sopia myös GOIG:n tuotantoon. Anu teki taas kaavat laukkuun ja ompeli mallin. Sen jälkeen alkoikin, meille suomalaisille usein niin helppoon elämään tottuneille tulla ongelmia. Laukkuun piti saada puukahvat. Mistä saa puuta? Kyselimme sitä opettaja Nurdinilta ja hän lupasi hankkia meille materiaalia. Hankintapaikka oli oja. Sieltä joko löytyy tai sitten ei. Tällä kertaa meitä onnisti ja ojasta löytyi hienoa puuta. Seuraava ongelma oli sähkö. Siinä ei nyt onnistunut ja jäimme odottamaan seuraavaa päivää. Sähkön puute vaivasi lähes kaikkina viikon päivinä. Kahvoja tehdessä tuli myös

muuta vastoinkäymisiä. Se ainut sopiva poran-terä (toinen niistä kahdesta), joka oli katkennut jo useampaan kertaan, katkesi jälleen. Nyt käytössä oli vain noin sentin mittainen terä ja sillä emme onnistuneet reikiä tekemään. Jouduimme ottamaan käyttöön sen toisen po-ranterän, joka oli tähän tarkoitukseen aivan liian suuri. Kahvojen tekemiseen oli mennyt jo lähes kaksi viikkoa, ja vaikka tiesimme, ettei niistä tule hyviä, halusimme saada laukun mallikappaleen valmiiksi. Näin näkisimme, olisiko malli ylipäättään sopiva tuotantoon. Laukun idea oli hyvä, mutta toteutus oli kaikkea muuta. Porauksesta johtava epäsiisteys sai rehtorin miltei kauhistelemaan laukun ulkonäköä.

Emme kuitenkaan vielä lannistuneet vaan päätimme vielä kokeilla toista paranneltua versiota. Anu teki uudet kaavat, sillä edelliset olivat hävinneet tai niille oli löytynyt muuta käyttöä. Malliin tuli myös yksi muutos eli kaavojen uudelleen teko olisi ehkä joka tapauksessa ollut edessä. Tällä kertaa ojasta ei löytynyt ihan niin hyvää puuta, mutta välttävää kuitenkin. Uusi versio laukusta tuli huomattavasti nopeammin valmiiksi. Laukusta tuli Anun kasaamana valtavan upea, mutta sen tekeminen oli niin haastavaa materiaalien hankinnan ja sähköjen säännöstelyn takia, että ainakaan

Laukku numero neljä. Bag number four.
Photo: Anu Ropo

tällä kertaa se ei päässyt tuotantoon asti. Idea ja malli ovat kuitenkin olemassa ja GOIG:n käytettävissä, jos joskus laukun tekeminen mahdollistuu myös laajempaan tuotantoon.

4. Projektin tulokset ja johtopäätökset

Suomessa tehdyt suunnitelmat oli tehty tietämättä Tansanian paikallisista olosuhteista, kuten ilmastosta, tavoista ja kulttuurista. Olimme kaikki aluksi ihmeissämme ”pole pole” -asenteesta, joka tarkoittaa rauhallista, hidasta ja rentoa olemista sekä ”hakuna matata” -sanonnasta, ei huolia, no problems. Työskentely oli hyvin erilaista kuin mihin olemme Suomessa tottuneet. Pian kuitenkin ymmärsimme, että hitaus ja rentous olivat +40 asteen paahtavassa auringossa ihan tarpeen ja välttämätöntäkin. Hiki valui jo varjossa paikallaan istuessa. Kaikkeen uuteen ja ihmeelliseen tottuminen oli myös osana projektiamme ja sekin onnistui lopulta paremmin kuin hyvin. Tansania alkoi hiljalleen tuntua kodilta.

Tuloksena kuudesta viikostamme GOIG:ssa syntyi kolme erilaista laukkuja sisältävä mallisto sekä uudistettu myymälä. Projektiin kuului tunteja ja hikeä reilusti, mutta vaiva oli sen arvoinen, kun näki lopputuloksen silmiensä edessä. Myös yhteistyö HAMK:n ja GOIG:n välillä oli onnistunut ja yhtenä tuloksena voi varmasti pitää sitä, että tulevaisuudessa GOIG ottaa mielellään vastaan ohjaustoiminnan opiskelijoita työharjoitteluun tai vaihtoon. Kulttuurien kohtaaminen puolin ja toisin sekä se lämpö, joka syttyi meidän kaikkien sydämiin yhteisestä tekemisestä, jakamisesta sekä naurusta on yksi mieleenpainuvimmista kokemuksista.

Saimme GOIG:n koulun yhteydessä olevan myymälän uudistettua lähes viime metreillä. Nyt myymälä on kutsuva ja viihtyisä. Myös tuotteet ovat näyttävämmiin ja houkuttelevammin esillä. Se ei yksin kuitenkaan vielä riitä, sillä Slipwayn -myymälän ilme pitäisi vielä uusia samaan tyyliin. Molemmissa myymälöissä tulisi olla yhtenäinen linja, koska se luo brändiä GOIG:lle ulospäin. Slipway:n myymälässä on suuremmat asiakasvirrat kuin koulun yhteydessä olevassa myymälässä.

GOIG:lla on myös paljon ravintoloita ja hotelleja asiakkaina. Näiden asiakkaiden osalta myymälöiden ilmeellä ei niinkään ole vaikutusta. Tärkeää on luoda hyviä kontakteja ja pitää tuotteiden taso korkealla.

5. Projektin arviointi

Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin -hankkeen yksi tavoite oli kehittää GOIG:n koulua ja sen tunnettavuutta. Tämä oli myös meidän projektimme päätavoite. Tuimme tätä tavoitetta kolmella alatavoitteella, jotka olivat GOIG:n koulun yhteydessä olevan myymälän uudistaminen, tuotesuunnittelutehtävä GOIng Green -merkin alle sekä markkinoinnin edistäminen.

Teimme projektin kolmen hengen ryhmässä, mikä antoi työskentelylle monia eri näkökulmia sekä ideoita ja oli näin ollen hedelmällistä. Se asetti kuitenkin samaan aikaan myös omat haasteensa. Olimme kukin ryhmän jäsenenä omanlaisia persoonia erilaisine taitoinemme ja työtapoinemme. Olimme kaikki todella innoissamme projektista ja halusimme laittaa täyden työpäivän sen onnistumisen eteen. Jokaiselle oli tärkeää tuoda oma mielipide ja näkemys esille. Erimielisyyksiäkin joskus tuli, mutta saimme kaikki avoimen keskustelun ja toisen kunnioittamisen kautta selvitettyä. Nämä olivat erittäin hedelmällisiä ja kasvattavia kokemuksia varmasti meille kaikille. Niiden kautta saimme aikaan aina jotain parempaa ja ne myös vahvistivat ryhmää entisestään.

GOIG:ssa oli samaan aikaan vapaaehtoisena kiinalainen Kanadassa asuva Fang. Hän oli kerran mukana yhdessä kokoontumisistamme, jossa oli havaittavissa hieman kiihkeämpää keskustelua ja mielipiteenvaihtoa projektiin liittyen. Fang lähti hetkeksi pois sananvaihdostamme ajatellen, että selvittelyssä kestää kauan, kun kerran kinaamaan on lähdetty. Hetken kuluttua hän tuli takaisin ja me olimme jo päässeet ratkaisun asiassa ja siirtyneet seuraavaan. Fang oli aivan ihmeissään: ”Miten te saitte noin nopeasti asian käytyä läpi ja löydettyä ratkaisun? Nyt olette aivan rentoina jo seuraavassa jutussa.” Hänen mukaansa sekä Kiinassa että Kanadassa tuollainen tilanne ei raukea noin nopeasti eikä ryhmä pysty siirtymään seuraavaan asiaan ilman uutta yhteenottoa. Hän oli innoissaan meidän tavastamme toimia ryhmässä, jossa asia selvitetiin ja ratkaistiin ja siirryttiin seuraavaan.

Onnistuimme luomaan hyvän ja onnistuneen kokonaisuuden sekä luottavaisen ilmapiirin projektimme jäsenten kesken. Koimme sen erittäin tärkeäksi vieraassa kulttuurissa ja niissä olosuhteissa, missä tuon ajan

olimme ja elimme. Tiimityöskentelymme oli toimivaa. Kukaan meistä ei ottanut niin sanottua johtajan roolia, vaan olimme kaikki tasavertaisia ryhmän jäseniä eikä ketään jätetty syrjään. Opimme käytännössä valtavasti ryhmätyötaitoja. Olimme kaikki erilaisia, mutta meitä yhdisti kuitenkin rentous ja into sekä se, ettei kukaan halunnut olla riidoissa kouluprojektin takia. Viettäessämme lähes kaksi kuukautta miltei 24 tuntia vuorokaudessa yhdessä, on selvä, että jännitteitä syntyy. Meillä tuo aika meni kuitenkin yllättävän leppoisissa tunnelmissa. Joskus tosin tuli omasta turhautumisen tunteesta johtuvia tilanteita, kun tuli sanottua pahasti, mutta ei mennyt aikaakaan, kun halusi jo pyytää anteeksi. Tärkeää on myös jatkossa huomioida, että tällaisissa olosuhteissa suoritettaviin projekteihin valitaan sosiaalisesti kyvykkäitä ihmisiä, sillä näissä työ- ja asuinolosuhteissa ihmissuhteet joutuvat väkisin koetukselle.

Suurena uhkana jo ennen lähtöä ajattelimme sairastumisia. Tansania on pahimpia malaria-alueita Itä-Afrikassa ja erilaiset vatsataudit ovat aina vaarana lähdettäessä täysin erilaisiin ympäristöihin. Vatsataudit ovat yleensä ohimeneviä, vaikkakin voivat pahimmillaan olla hyvin vaarallisia. Malaria oli uusi tauti meille kaikille, emmekä tienneet siitä käytännössä mitään muuta kuin sen, mitä olimme oireista lukeneet. Merja ryhmästämme sairastui malariaan heti ensimmäisen viikon jälkeen. Hän sai siihen lääkityksen ja lepäsi muutaman päivän tokkuraisena lääkkeistä. Meidän oli tarkoitus aloittaa projekti heti palattuamme GOIG:iin Tansanian pohjois-osasta Masai-helmityöpasta. Merjan malaria kuitenkin uusiutui ja nyt huomattavasti pahempana kuin ennen Masaityöpajaa. Kuudesta viikosta kaksi ensimmäistä Merjalla meni sairastaessa. Voisi melkein sanoa, että Merja sairasti koko muun porukan puolesta. Emma oli elämänsä kunnossa koko harjoittelun ajan ja Anu kärsi vatsataudin aivan matkan alussa. Malariaa ei kenelläkään muulla ryhmäläisillä ainakaan todettu olevan.

Kaikilla projektiin liittyvillä osa-alueilla törmäsimme samankaltaisiin ongelmiin. Osa johtui varmasti kahden erilaisen kulttuurin kohtaamisesta. Aikataulu oli myös tiukka, emmekä pystyneet etukäteen juurikaan valmistautumaan projektiin. Meillä oli paljon arvailuja ja luuloja, mitä edessä tulisi olemaan, mutta perustieto oli hyvin niukkaa. Onneksemme monet omat käsityksemme osuivat lähelle oikeaa eikä näin ollen suuresta kulttuurierosta huolimatta kukaan kokenut niin sanottua kulttuurishokkia, vaikkakin paikalliset olosuhteet yllättivät meidät kaikki ainakin jossain määrin.

Aluksi aikaa meni pelkästään projektin kehittämistehdävän löytämiseen ja tarpeiden kartoittamiseen. Projektin sisältö koostui niistä palasista, joita GOIG:n koulu meiltä halusi ja mitä rehtori Manyama toivoi meidän tekevän. Kaikki lähti liikkeelle asiakkaan tarpeesta ja toiveesta.

Koulun toiminta ja työskentely eivät olleet niin järjestelmällistä ja kurinalaista, mihin olemme Suomessa totuneet. Täällä olemme totuneet suunnittelemaan ja aikatauluttamaan elämäämme pitkälle eteenpäin. Tansaniassa mennään päivä kerrallaan ja otetaan se vastaan sellaisena kuin se on. Toimitaan kunkin päivän asettamien haasteiden ehdoilla turhia paineita ottamatta.

GOIG:ssa työvälineiden puutteellisuus ja olemassa olevien huono kunto aiheuttavat monia haasteita tuotteiden valmistuksessa. Siellä ei ole edes perustyökaluja, joita Suomessa löytyy varmasti miltei jokaisesta taloudesta. Se, että niitä puuttuu, on suurempi ongelma meille länsimaalaisille, jotka olemme totuneet elämään hyvin koneistetussa yhteiskunnassa. Tansaniassa monet eivät osaa edes toivoa parempaa, kun eivät siitä tiedä tai jos tietävät, se on vain harvojen saavutettavissa. Käsityökoulussa, jossa valmistetaan tuotteita myös myyntiin, olisi tärkeää, että edes perustyövälineet olisivat kunnossa ja käytettävissä. Se takaisi mahdollisuuden valmistaa tuotteita sarjatyonä. Tämä helpottaisi myös valmistettavien tuotteiden laadukkuuden ja laadun tasaisuuden.

5.1 Ajallinen onnistuminen ja resurssien käyttö

Aika loppui kesken, koska vauhtiin pääsemisessä meni paljon aikaa osaksi kulttuurierosta johtuen. Toisaalta aikaa meni GOIG:n toimintatapoihin tutustumiseen ja projektin kartoittamiseen sekä priorisointiin. Myös rehtori Manyama joutui sopeutumaan meidän tapamme toimia. Hän ei tiennyt eikä ymmärtänyt meidän koulutusjärjestelmäämme ja projektin tarkoitusta, vaikka sitä moneen kertaan hänelle selitettiin. Tämä hetkittäin mutkisti meidän toimintaamme.

5.2 Taloudellinen onnistuminen

Erillistä budjettia emme pystyneet laatimaan etukäteen, koska emme tienneet, mikä on Tansanian hintataso ja minkä verran rahaa saisimme käyttää uudistusten toteuttamiseen. Hyväksytimme uudistukset

kohta kohdalta rehtorilla, joka myönsi varoja tarpeellisiin hankintoihin.

Käytännössä myymälän uudistamiseen käytettävät varat olivat minimaaliset, mutta tuunaamalla vanhasta uutta saimme aikaan vähäisillä varoilla toimivan ja visuaalisesti kauniin lopputuloksen.

Osa käyttämistämme materiaaleista oli jo koululla käytössä olevaa kierrätysmateriaalia, jonka otimme uuteen käyttökohteeseen. Joistakin kustannuksista emme saaneet tietoa. Näitä olivat muun muassa porakoneen vuokra ja hyttysverkot.

6. Toimenpide-ehdotukset, jatkosuunnitelmat

Saimme projektillamme kehitystyön GOIG:ssa hyvään alkuun. Oli kuitenkin paljon asioita, mihin olisi voinut ja halunnut puuttua, mutta ajallisesti se ei ollut mahdollista. Olisi ollut myös mukava nähdä, kuinka koulu ottaa käyttöön uudet ideat, toimintatavat sekä liiketilat. Projekti valmistui niin viime metreillä, ettemme pystyneet tekemään minkäänlaista jälkiseurantaan projektin suhteen.

GOIG:n tavoitteena on saada myytyä tuotteita suurelle massalle ja jopa ulkomaille asti. Yhtenä meidän tavoitteena olikin tähän liittyen standardisoidujen tuotteiden valmistaminen. Tähän asti jokainen ompelija teki tuotteita haluamallaan tavalla ja kaikki eri mitoilla. Toivomme, että projektimme avulla opettajat ja ompelijat ymmärtävät standardisoidujen ja laadukkaiden töiden merkityksen myynnin ja kehittymisen kannalta. Standardisoidujen tuotteiden tekeminen edellyttää kaavojen käyttöä ja ohjeiden täsmällistä noudattamista, mikä selvästi tuntui aluksi ompelijoista ylitsepääsemättömän vaikealta. Toivomme, että pystyimme projektimme avulla tekemään tämän asian selväksi ja nyt opittuja ohjeita tullaan noudattamaan jatkossakin. Korostimme myös myymälässä olevien tuotteiden esillepanon merkitystä, mihin jatkossa tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Myytävistä tuotteista tulee pitää parempaa huolta kuin mitä tähän asti on pidetty. Myymälän uudistamisesta ja uudesta ilmeestä koko GOIG:n henkilökunta näytti olevan innoissaan. Toivommekin tämän saaneen aikaan intoa myös myymälän huolenpidosta, esimerkiksi pölyjen pyyhintä ja lattian lakaisu olisi hyvä tehdä Tansanian oloissa päivittäin.

Yhdessä suunnittelemamme laukut menivät suoraan myyntiin ja toivomme niiden menevän kaupaksi. Meitä jäi kaikkia hieman vaivaamaan laukkujen lopullinen ulkoasu, sillä emme saaneet työntekijöitä luopumaan

Anu työstää mallikappaleita polkuompelukoneella.
Anu is producing samples with the sewing machine. Photo: Emma Nurmi

afrikkalaisesta ruskeasta kankaasta. Meidän silmää ei tuo ruskean kankaan ja farkun yhdistelmä miellyttänyt. Yritimme esittää muita kangasvaihtoehtoja, mutta mikään niistä ei mennyt läpi. Tässä huomasi hyvin kulttuurieron ja sen, mikä miellyttää eurooppalaisen silmää ei miellyttä afrikkalaisen silmää. Lopulta saimme idean, että he voisivat itse GOIG:ssa kutoa kankaan farkun kaveriksi. Tällöin laukun idea kestävästä kehityksestä ja kierrätyksestä olisi vieläkin täydellisempi ja laukkujen ulkoasuun saataisiin vaihtelua sekä väri vaihtoehtoja. Näin laukusta tulisi myös vielä yksilöllisempi GOIG:n oma malli. Tuotteen arvon kannalta olisi hienoa, että laukussa käytettävä kangas olisi tehty koululla käsityönä. Rehtori Manyama vaikutti innostuneen asiasta ja toivomme, että tämä idea jää elämään ja tulee myös toteutukseen. Tässä olisi siis jatkokehittelyn mahdollisuuksia. Manyama kaipaisi tähän myös värien käytöstä ja niiden yhdistelmistä uutta tietoa. Saimme projektimme avulla GOIG:iin uutta intoa ja paloa. Toivomme, että se jatkuu ja tuottaa uutta hedelmää.

Emma palaa Tansaniaan syyskuussa, tosin muihin tehtäviin. Silloin on kuitenkin mahdollisuus tarkistaa, on-

ko projektimme tulokset edelleen voimissaan vai hautuneet jo Afrikan pölyn ja *pole pole* -asenteen alle. Kaikki on mahdollista ja toivomme tietenkin parasta, että ”kylvämämme siemen on alkanut tuottaa satoa”.

7. Lopuksi

Kokemukset Tansaniassa olivat meille jokaiselle ainutlaatuisia. Saimme elää hetken vieraassa kulttuurissa, kokea sen hajut ja maut sekä tuntea itsessämme palan Afrikkaa. Uusi kulttuuri sekä sen tuomat haasteet ja mahdollisuudet kulkivat rinnallamme koko projektin ajan ja antoivat sille oman leimansa. Kaikki oli meille uutta ja tunnelmat vaihtuivat onnistumisen riemuisuudesta joskus miltei epätoivon hetkiin. Nämä antoisat viikot jättivät meille pysyvän jäljen sydämiimme ja pienosen kaipuun maahan, jossa eletään hetkessä huomisesta huolehtimatta.

Kierrätettyjä farmarikankaita auringossa kuivumassa.
Recycled jeans are spread to dry in the sun.
Photo: Saara Lehikoinen

LÄHTEET

Goig 2010. Goig society. Viitattu 15.4.2011. <http://www.goigsociety.org/index.php>

Lehtonen, M. 2011. Oppimispäiväkirja. Tansania

Ulkoasiainministeriö 2010. Kevään 2010 kulttuurialan kehitysyhteistyön tuet myönnetty. Viitattu 15.4.2010. <http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?contentId=194668&nodeId=15145&contentlan=1&culture=fi-FI>

Pink Balloon

Creating a Brand for Shanga Shanga Ltd to Support Children with Disabilities

Project Report Text: Aliisa Koivisto & Anna Puolakka
 Photos: Anna Puolakka & Tomi Seppänen

1. Introduction

The aim of this report is to serve similar projects in future. By introducing crafts and jewelry making for schools of disabled children, we took part in creating a beginning of hopefully sustainable new way of funding the schools with relatively low resources.

The main initiator of the project was Mrs. Saskia Reche-Steiner, originally Dutch, who has been living in Africa

all her life and who has wide knowledge of how to support vulnerable communities, but also enthusiasm to charity work. Giving money straight to people in need, is not the most sustainable way of sponsoring. The value of the money is often forgotten and sometimes the money donated can end up to totally different purposes than originally planned. By producing sellable craft products from materials donated, the communities will work for the money they earn, and respect their own contribution.

After doing jewelry and key chains with the children of Step by Step Learning Center for several days, we realized how their coordinating skills and abilities to concentrate had developed, and the project started to show other meaningful results.

When planning the project, one of our main goals as students of Crafts and Recreation with Pedagogic Orientation was to give the children a possibility to develop their cognitive and motor skills. During the project we actually saw little steps of progress in the group we were facilitating, we felt amazingly good.

We hope that through reporting our experiences and documenting the process during the project, we will create a base for sustainable activity that serves all co-operating partners, not least the children with disabilities.

2. Background and partners

Cultural Exchange through Arts and Crafts

Finnish Foreign Ministry funded a project "Cultural Exchange through Arts and Crafts" between different crafts communities in Finland and Tanzania. The main participants in the project were the Degree Programme in Crafts and Recreation at HAMK University of Applied Sciences, Hämeenlinna, Finland, and GOIG – Getting Old Is to Grow, Handcraft Vocational School in Dar Es Salaam.

Shanga Shanga Ltd

During our stay in Tanzania we worked for six weeks in Shanga Shanga Ltd workshop (later on: Shanga) in Arusha, Tanzania that is founded by Mrs. Saskia Rechsteiner who was also supervising this specific project. Shanga is crafts workshop for people with different physical disabilities. Most of about 35 disabled employees are deaf, but some have also other disabilities. The employees are very competent and general know-how of doing crafts in Shanga is very high. We were very happy to get a chance to work in such an inspiring and talented environment.

Shanga workshop produces different kinds of quality handicrafts, but it is mostly known of glass beads from recycled glass (Shanga beads), and beautiful Shanga necklaces made of the beads, kanga and marbles.

In Shanga the diversity of materials available and possibilities for doing crafts are almost endless.

Pink Balloon

In addition to the workshop, Shanga has launched a program known as the Pink Balloon. This program is Shanga's way of taking on causes close to its values. Pink Balloon is committed to aid in many different ways, but as a matter of principle they never directly give money. Because of her wide knowledge of Tanzanian culture, Mrs. Rechsteiner knows what is the best way of helping people in the way that is simple efficient, low cost, sustainable and the most importantly, successful. Shanga is used as a base from which to help others; this means disabled Tanzanian people helping the next generation of disabled students.

The name Pink Balloon comes from the wish-list from co-operative Ilboru School. Loy Yamat, head teacher in the school, was asked what would they need for the children and he said a packet of balloons would be fantastic. In that case, packet of balloons made 71 children happy, so there is so much more to achieve with relatively little action.

Shanga has already supported schools by providing school supplies. At the moment it is helping two schools in Arusha: the Ilboru Primary School for 71 children and Step by Step Learning Center for 9 children. This project will be implemented in SSLC, and it hopefully will be used as a functional model for later activities in Ilboru Primary School. When Mrs. Rechsteiner told us about Pink Balloon, the cause sounded very interesting and important.

This project started quite immediately after hearing about the SSLC the first time. Six pupils of the Learning Center suddenly turned up with four members of the staff to do some handicrafts in Shanga. We had a last minute briefing from Mrs. Rechsteiner before the group came, and were astonished, yet excited about the opportunity to facilitate the children. Because this opportunity suited our studies more than well, we offered our time and knowledge to this tempting development project.

Step by Step Learning Center

Step by Step Learning Center (later SSLC) is a private comprehensive school for mentally disabled children. The school has at the moment nine pupils with different kinds of learning difficulties. At the moment, among nine children studying in SSLC, there are diagnosis such as cerebral palsy, autism, Down's syndrome and dyslexia.

Students at Ilboru Primary School

"The vision of SSLC is to promote the physical, intellectual, psychological and social development of all children through provision of a holistic education in an inclusive, empathetic, respectful and stimulative environment. The emphasis is on an individual child centered approach in order to encourage each and every child, including those experiencing learning difficulties, to reach her/his full potential. Appropriate state of the art interventions are recommended and provided if and when required." (S.S.L.C Vision Statement n.d.)

When implementing this project, in SSLC were working many very skilful and qualified people. In addition to the head teacher Mrs. Kenyi, and her partner Dr. Milcah Mrema, who have extremely wide knowledge of the teaching and different kinds of disabilities, there were working two volunteers, social educator Mr. Adreas Svensen and teacher Mrs. Berit Svensen, who also have much valuable experience and education for the pedagogic fields of disabled children. SSLC also had two assistants who played very important role when working with the children.

In SSLC principals it is recommended that a family member joins the child at least in the beginning when he/she starts the school. Then the family member can bring the methods used in school to home environment, which supports child's overall development. One of the children had he's sister accompanying him when we were implementing the activities.

Degree Programme of Crafts and Recreation, HAMK University of Applied Sciences, Finland

Degree Programme in Crafts and Recreation is an interdisciplinary programme. The graduates from the programme, i.e. Bachelors of Culture and Arts, can be employed by the public, private or third sector, in the fields of education, culture or social and health care. The graduates become facilitators, instructors or designers within the cultural and leisure activities, social and health care, educational or organisational activities.

The students learn inter-action skills, multifaceted handicraft skills, creative expression and action methods. They also learn to use these methods in their work, both for pedagogic and therapeutic purposes. In addition to client work, the students become familiar with managerial and development duties by means of applied research. The students also learn to adapt their skills to programme service, product design and content production.

3. Goals and methods

The main goal of this project was to develop a sustainable funding for the SSLC by creating own Pink Balloon brand under Shanga label. The new way of funding was to take materials provided by Shanga to the school, and make products that can be sold at Shanga Shop. By getting their income from self-made products, the children could also get the idea of earning the money they get to use.

The aim was to develop sustainable form of activities that can be useful both to the target community of disabled children in the schools, and to people related to the Pink Balloon project. We hope that this kind

Working together, hand in hand.

of project will later on be used in different schools or communities.

As the students of Crafts and Recreation with a Pedagogical view, one important goal was also to develop the children's cognitive and motor skills by doing crafts. We also had a great opportunity to bring these lovely and very special children some joy from creative activities.

Our own goal is to improve our skills as facilitators and as investigative and developing professionals. Also working in different culture was an interesting challenge we enthusiastically wanted to take. We had only some experience of facilitating disabled children before this project, so we enjoyed the possibility of confronting the new target group.

Setting the timetable was very important when planning this project. We planned and implemented activities within three weeks, because our stay in Shanga was to be finished March 4th. The final reporting we left for the time after official working period, yet we wanted to put everything together as soon as possible for later use.

As research methods to achieve the goal of this project, we were mainly using observing, and the information collected from many discussions between the project partners. In the beginning of implementing the activities, we observed the children a lot. Seeing the immediate effects in the children's behaviour and skills made evaluating of the process possible. After every activity we reflected our own acts as facilitators from the feedback of the school staff and from the results; ready-made products.

4. Action

Implementing the activities in SSLC

It all started February 11th, when a group from SSLC came to Shanga. We started the crafts making with key chains with big Shanga beads and suede laces. This specific product was easy enough to make for the children, and also good because at the same time we were able to observe and assess how the children were working. We also started to work with smaller maasai beads. We made earrings, necklaces, bangles and rings from metal wire and small beads. The children got excited about the new, fast bead-working technique that we had learned earlier from maasai women in Mgun-ga workshop, Tarangire.

After the first meeting in Shanga we set up four activity days for teaching jewellery making in SSLC. Action days started at 9 am with music and singing. We took part in the morning sessions and played along with the children. After the morning activities we worked with beads for an hour, and at 10 am we had a tea break. At 11 am we continued working, and worked till 1 pm, when the children had their lunch. Together we had only three hours working time, but it was already quite challenging for the children.

17th Of February we had our first action day in SSLC. We made necklaces from suede laces and Shanga beads. We also continued the maasai bead works from the first meeting. When changing to more difficult products, we realized how children's motor skills and patience was varying.

For the second session, implemented February 23rd, we planned two new products to make, because we wanted to have wider range of the products sold under Pink Balloon label. There were two product options since the children had very different kinds of skills when it came to motor abilities and concentrating. The easier one was a key ring made from Shanga beads and other big beads that we found from Shanga's store rooms, with ready-made string. For faster children more difficult one was a three-layers-necklace made from maasai beads. We wanted that the children could have the possibility to decide what kind of key rings they would like to make, and we let them choose the beads themselves. The result was amazing; key rings were very imaginary and represented also good, funky style.

On our third action day in SSLC, February 24th, we made necklaces from the small maasai beads, which was the most challenging of our products.

March 3rd was our last action day in SSLC. We felt little bit sad and emotional already in the morning because it was our last chance to meet these lovely and open-minded children. During that day we concentrated in showing the teachers how to insure good quality after our leaving. Children were working hard with maasai beads and two- and three-layer-necklaces. We had Radhia Salumu, assistant from Shanga, with us to learn from us. Also we had photographer, Anna's boyfriend Tomi Seppänen, with us whole day and we got good photos also for SSLC to use in their website.

During these five days we saw big changes in children's concentration and attitude. Their improving motor skills and the joy in their face when they got something ready, was amazing. All the action days were joy-

ful, yet we, the children and the staff from the schools were working hard.

Activities in Ilbory Primary School

February 18th we visited Ilboru Primary School's special needs unit to see what we should pay attention to when planning becoming activities. Because of lack of time, we weren't supposed to start the project there at all, the aim of the visit was just to see what kind of facilities there was for the crafts-making.

After visiting Ilboru Primary School's special needs unit and meeting with Loy Yamat, one of the founders of the Pink Balloon, we realized how much they needed us too, and decided that we need to start this project also in Ilboru. March 3rd we spent there a day with Radhia Salamu, so she could continue our work after we've gone back to Finland. We did key rings and bangles from maasai beads with the children, and taught the teachers, Rose Mwalmu, Neema Mollel and Janegertrude Solomon, how to finish them and how to do three-layers-necklaces. They were very interested and grateful for us for bringing this project to them and we hope that they'll have time to concentrate on and continue the crafts-making.

5. Building the brand

The Logo and the tags

When designing the logo for the product tags, we used the heading text from the Pink Balloon project information leaflets as a model, and made equal one with Microsoft Word. In the back side of the tag we wrote brief information about the Pink Balloon and the children. We designed own tags for both of the SSLC and Ilboru Schools. The tag file can be found in a Pink Balloon folder from Shanga server. After printing the file on to thick white paper, it is ready to print, cut and attach to the products. In the case the file gets lost, which is very unlikely, the logo is written bolded with pink font Logo Arial narrow, size 28, except the capital letters that are in size 36.

Displaying the products

The project included also designing a display stands for the products. We measured the space in Shanga Shop

that was planned for the Pink Balloon, and used the display stands that already existed, as a base model for becoming stands. The stands were to be very similar for the ones that were in Shanga Shop already, but we designed them more suitable for the Pink Balloon products. We wanted there to be own place for each type of products; earrings, bangles and other jewelleryes. It was also important that there was some space for the information and pictures of the project. We reached to see the first stand and noticed that some parts of it needed some changes. We discussed about the changes with the welder and he promised to do necessary modifications for the second one.

Marketing and information

Part of the brand building was to tell other employees and customers in Shanga what had been done, and what the aim of the Pink Balloon project was. We showed Shanga's tourist guides the products and made them familiar with the project's guidelines. We met some visitors during our working days, and when they saw the products and heard the story behind them, they were

We were so proud of our students. Aliisa (left) and SSLC staff member Mosen (right).

thrilled. We believe this brand is good and already has good reputation.

6. Budget

The main goal of this project was to create a possibility for the schools to earn money by selling jewellery to tourists who visit Shanga. The schools of disabled children don't have enough money to buy books, toys and other supplies that the children need. In Ilboru Primary School there were not even enough desks for all pupils. It was a great possibility and privilege to have someone warm-heartedly donating money and materials for such activities.

By the end of the project Pink Balloon product family included nine different products. The prices of the ready products varied from 3-15\$. The schools will get 100% benefit of the products sold from Shanga Shop. The benefit can be either money or school supplies. In this point it's very important that the products from both schools are marked well with their own labels, so there won't be any misunderstandings with the money traffic.

In this project we didn't handle much money ourselves because we got almost all the materials we needed from Shanga. We counted amounts of all materials very strictly, that Shanga's records would match in the future inventories, and that there wouldn't be any misusing on the way, meaning lost materials. E.g. Shanga beads cost 1 \$ each, so they shouldn't really get lost. But because we didn't find out the prices of all the materials, exact budget was impossible for us to create.

We weren't paid for our work because we were working free as students. All the transportation was provided by Shanga's drivers in their working time.

7. Evaluation

Evaluation during the project

We were approaching the aggregate of all the activities as a project, which is a form of activities that requires assessment in every point of proceeding. Therefore we reflected the suitability of the products we made with the children, our acting as facilitators, and overall succeeding after all the activity days and when planning becoming activities.

Feedback from the co-operative parties

According to the feedback from Mrs. Kenyi, there were many indirect therapy techniques affecting the children when making the crafts. Many of these benefits were shown bit by bit in the behaviour of the children; the children could concentrate longer periods at the time, their eye-hand coordination improved and especially among autistic children there was shown some reduction on hyperactivity.

To support the concept teaching method that was used as a pedagogical background in all the activities, we emphasized in teaching colours and shapes while teaching crafts.

We heard from Mrs. Kenyi that the crafts making with the children helped them to internalize counting, copying and imitating, planning, organizing, and following instructions. The children were experiencing sensory integration; they needed to touch, feel, see, smell and listen at the same time. This was also working as indirect therapy technique.

The most important effects were probably happening in the children's self images. The activities were

All children and staff working in SSLC.

empowering them to socialising and increasing their self worth. Showing the children that they can make something valuable, and by offering them a possibility to learn skills that can be linked to income generation, may reduce their stigma among the family and the community.

Especially for the children with cerebral palsy, working with hands helped them build their muscle tone. Also the crafts supported the children to recognize patterns and sequencing them in order.

For all the children the activities were also good practice of co-operation. (Mrs. Kenyi, e-mail 6.3.2011)

Difficulties

One difficulty during the project was the lack of information between us and other Shanga staff. It was shown as some transportation and timetable problems, and was probably caused by language barrier. We came to SSLC one or two hours late in the first three days because we had some misunderstandings with the drivers and didn't have their contact information. Because of the autistic children we were afraid to deviate from the original plans because of being late, but in the end the children and the staff of the school were very flexible and understanding.

One severe difficulty appeared after our stay in Tanzania. Because we didn't place the products to any specific storage place, some of the jewellery separated from others and we lost the records of products made in the end of our stay. Afterwards, when trying to trace the amount of the jewellery and the product purchasing sheet filled, it was a challenge because nobody any more knew where they were, and we were already in Finland. We hope that SSLC will communicate about the issue with Shanga, and SSLC can get proper payment of the products they have made.

Feedback to us as facilitators

We hoped to hear feedback from the teaching staff of SSLC after activity days, especially after the last day in the school. We sat down to evaluate the whole project and our acting during it. We got to hear that we were excellent teachers, focused but informal enough. We were also glad to know that the supporting approach for facilitating and teaching had been good, it was something that came to us quite naturally. The teachers were impressed about the fact that we didn't show any frustration or lost nerves with the pupils even once, but to us it seems that with these lovely children it was im-

possible. The children also might have been quite coy because we were new in their environment.

Did we reach the goals?

We think we have succeeded with our main task, creating the Pink Balloon brand. We got very exciting and inspiring possibility from our supervisor, Mrs. Rechstainer, who had a great idea we were able to grow to this project. Now, since we have been working on the project, we feel that the Schools can easily continue the co-operation with Shanga.

We feel we've been a part of launching very important project and we hope it may continue and spread among different groups, e.g. more widely in Ilboru School in Arusha.

Even though this project was a part of our main subject studies from pedagogical view, separating the results from therapeutic consequences is impossible. Seeing the joy and the manifold developing of the children raised the tears in our eyes several times. In pedagogical view we saw children learning how to make jewellery with the new techniques. If they continue this kind of working, it will support them comprehensively in all the learning.

We feel our skills as facilitators have improved a lot. The diversity of the diagnosis among the children we were working with was challenging for a group work, because all of them had their special needs to pay attention to. Luckily we had many facilitators with us.

We feel that the time was too short. We had only six weeks in Shanga and it was not enough for the project as interesting and necessary as Pink Balloon was. Because we are from very achievement concentrated Finland, working in Tanzania felt sometimes moving on in quite slow pace. When we tried to make something happen, we had to wait some time to get help for translation, transporting or supervising. Further on we know to pay more attention to the cultural differences and the language barrier when planning projects like this abroad.

8. Plan for quality assurance

Big question in the end of our project is, how we make sure that all the products are high quality and always look the same. This is a important thing when making products to sell Shanga's customers around the world.

Anna and Radhia counting products and materials.

working and got familiar with the handicrafts that were ought to be produced in the schools.

Ms. Saskia Rechsteiner and Radhia Salumu will be the ones to take care of that this project continues in the way it has been planned.

Next step to do in Shanga is to put the selling stand into Shanga Shop and add the pictures and information about Pink Balloon on it. The stand is designed in the way that earrings will hang from the small holes in pairs, next row is for bangles and key rings. Next two rows are for necklaces.

Products are made to be a set, so there is supposed to be a bangle, earrings and a necklace made from the same beads. They will be next to each other for customers to find them more easily.

Co-operation with the schools and Shanga hopefully continues intense. Shanga's representatives should tell to schools how products have been sold and what jewelry they should produce more. Also the staff from the schools needs to tell Shanga if they are lacking some material. Radhia Salumu will keep record of Shanga's materials given and used. If somebody working in this project finds out new products, they can suggest their ideas to Saskia Rechsteiner.

New products should be somehow similar and children should be able to do them mostly by them self.

When Shanga welcomes new volunteers, perhaps from HAMK someday, we hope Mrs. Rechsteiner will introduce this project to them when they start their working period so they have a lot of time to get involved and make great things happen.

Our answer to this issue is that we have done written instructions with photographs of the main products. The instructions can be found from appendixes of this report. We taught to staff in Shanga and the teachers and other staff of the schools how to make the products precisely in the same way.

The principal quality inspector of the products will be Mrs. Rechsteiner, who will mainly purchase the products from the school's representatives.

9. Future

In future we hope to see this project running independently. We had so little time to work in Shanga that when we left Tanzania, the project was still in the beginning, needing a lot of support and hard work. Last two working days in the schools (Ilboru and SSLC) we had Radhia Salumu, who works permanently in Shanga as assistant, with us. This way she saw how we were

10. Conclusions

This project was really spellbinding and useful for schools to get funding and us to improve our skills and get experience of working abroad.

Working with the children was enriching and despite of the different disabilities, the children showed incredible commitment, ambition and persistency when making the jewelry.

After all these empowering things we made and participated in, we feel that everything is possible and all the people in the world are so open-hearted and kind that we can really change the world.

Sources

Kenyi, Margaret. 2011a. Interview on February 11, 2011. Shanga Shangaa Ltd., Arusha, Tanzania

Kenyi, Margaret. 2011b. Greetings from SSLC. E-mail. aliisa.koivisto@student.hamk.fi 15.4.2011

Rechsteiner, Saskia. 2011. Conversation on February 11, 2011. Shanga Shangaa Ltd., Arusha, Tanzania

Shanga newsletter, Vol. 1, September 2010

Leaflet on Step by Step

www.shanga.org

www.sslc-tz.com

Kuva Photo Anna Puolakka

Minun Afrikkani | My Africa

Teksti/Text: Anu Ropo
Kuvat/Photos: Jussi Ropo, Anna Puolakka

Herään, ja taas aivan liian aikaisin. Kukkokaan ei ole vielä laulanut. Hiljalleen auringon säteet alkavat siivilöityä moskiittoverkkoni läpi. Tunnen, kuinka hiki-karpalot virtaavat otsallani ja olo on muutenkin nihkeä. Sähköt ovat taas olleet poikki koko yön. Ei auta, uusi päivä on edessä ja töissä odotetaan.

Kävelen pitkin tien reunaa. ”Mambo” huutaa mies tien toiselta puolelta. ”Poa” vastaan kai-nosti hymyillen ja jatkan matkaani toivoen, ettei mies sano enempää, sillä en kuitenkaan osaisi vastata mitään. Tämä on niin outoa: miksi kaikki haluavat sanoa jotakin, ikään kuin viestiksi ”sinut on huomattu ja sinusta välitetään”.

Nyt näen jo bussin, daladalan, pysäkillä. Otan muutama juoksuaskeleen ja heilautan kättä merkiksi, täältä tullaan, mahdunko kyytiin? Rahastaja huomaa minut ja kopauttaa daladalan kylkeä - minua odotetaan. Sukellan kyytiin, sen olen jo oppinut. Valkoinen pää tunkeutuu mustan massan sekaan. Loistan kuin liikennevalo, katsokaa ja ihmetelkää. Hetkittäin toivon, että voisin muuttaa ihon värini nappia painamalla, edes hetkeksi. Mzungu out, ja ajatukseni keskeytyy, ollaan tultu minun pysäkilleni. Rahastaja tiesi sen ja nyt tietävät kaikki muutkin ja taas katseet kääntyvät.

I wake up, too early, again. Even a cock hasn't crowed. The sun rays start to filter through my mosquito net very slowly. I feel how the sweat drops begin to run down my forehead and my whole body feels moist. There hasn't been electricity all night, again. No help, a new day ahead and I'm waited for at work.

I walk along the margin of the road. "Mambo" a man greets me from the other side of the road. "Poa" I answer smiling shyly and continue my way hoping that the man doesn't say more for I couldn't be able to say anything. This is so odd: why does everybody want to say something as if sending a message "you have been seen and you are cared for".

Now I see the bus, daladala, at the bus stop. I run a few steps and wave my hand as a mark: here I come. Is there any room for me? The conductor sees me and taps on the side of the daladala - I am being waited for. I dive in, that's what I have already learned. The white head pushes its way through the black mass. I shine as a traffic light, look and wonder. At times I hope I could change the colour of my skin by pushing a button – even for a moment. Mzungu out, and my thoughts are interrupted, we are at my bus stop. The conductor knew it and now everybody else knows it too and eyes turn again.

Ostan chapatin tutulta mamalta. Hymyillen hän tervehti, niin kuin joka aamu. Voi kunpa osaisin sanoa sinulle jotakin kaunista, jotain, mistä saisit uskoa tulevaan tai edes voimaa tälle päivälle.

”Asante sana”, siinä on se mitä tähän hetkeen osaan sanoa. Se riittää ja jatkan matkaani.

Kävelen pitkin kuoppaista tietä. Roskien määrää on vaikea uskoa. Tallautuneena on vanhoja kenkiä, muovia, kankaita, ihan mitä ikinä ihminen voi jälkeensä jättää. Miten täällä, maassa, jossa muutenkin on pulaa kaikesta, on varaa tällaiseen? Nostan katseeni, sillä tämä on se hetki päivästä, jolloin minulla on aikaa, aikaa vain itselle. Aikaa 200 metrin verran. Nenääni kantautuu palaneen käry, vieressä poltetaan roskia. No, niin, näinhän ne katoaa, tuhkana taivaalle.

Työpäivä sujuu tavalliseen tapaan, pole pole, otetaan rauhassa. Joskus niin rauhassa, että ärsyttää. Lounaaksi pyörittelen pallon. Pallon ugalia ja kyytipojaksi papua. Ugali pyörii vielä suussakin, jotenkin se nyt vaan pitäisi nielaista. Voi, miksi taas näin iso annos? Auttaisiko joku? Ruokaa ei voi jättää lautaselle, kulman takana moni näkee nälkää. Niinpä niin, nälkää, sitä on täällä joka paikassa... Vihdoin lautanen on tyhjä ja huomenna odottaa sama haaste.

I buy a shapati from a mama I know. She greets me smiling as every morning. Oh, I wish I could say something beautiful to you, something, from which you got faith for the future or even strength for the day. “Asante sana” – the words I can now say. It’s enough and I go on.

I walk along the bumpy road. It’s hard to understand the amount of rubbish. There are old shoes, plastic, fabrics trampled, everything a human being is able to leave behind. How can people afford this here in this country, where there is lack of everything? I raise my eyes for this is the moment of the day when I have time, time for only myself. Time for 200 meters. I feel the smell of something burning in my nose, they are burning rubbish on the side of the road. Well, so that’s how it disappears... as ashes in the sky.

The work day goes in the usual way, pole pole, let’s take it easy. Sometimes so easy that it irritates me. I roll a ball for lunch. A ball of ugali and whit it beans. Ugali still rolls in my mouth, somehow I should only swallow. Oh, why such a big portion, again? Would somebody help? You can’t leave food on the plate, behind the corner there are many people who are starving. There is even hunger here everywhere... At last the plate is empty and tomorrow there will be the same challenge.

Pian soitto tutulle bajaji kuskille. ”Päsetkö hakemaan?” ”Kyllä, olen kohta siellä”, kuuluu puhelimen toisesta päästä. Ja aika kuluu... ”Niin, ajattelin vaan tarkistaa, että oletan varmasti tulossa?” ”Juu, pari minuuttia”, kuuluu vastaus. Nyt tiedän, että ehkä noin 10 minuutin päästä hän saattaa olla täällä. Ajoitus osui oikeaan ja päästään liikkeelle.

Tänään on päivä jolloin pääsen työpäivän jälkeen pu-lahtamaan suolaiseen ja lämpimään mereen. Miten ihana onkaan meren tuoksu. Aallot lyövät rantaan ja hiekka valuu varpaiden välistä.

Sukellan aaltoon ja välillä hypin kuohupäiden yli kuin lapsi leikkien. Vain kädessäni oleva haava haittaa nau-tintoa, se tuli tänään töissä sahatessa, tarkoitusahan oli sahata puuta, mutta...

Aurinko alkaa laskea. Mikä ihana näky. Kaukana me-rellä laivat odottavat pääsyä satamaan tai niiden las-tia puretaan merellä, näin se on halvempaa. Viimeinen vilkaisu auringon laskuun ja suunnaksi koti.

Jään tutulle banaanikojulle. Iloisesti kauppias vilkuttaa ja käyn ostamassa hedelmiä. Ah, ne on niin hyviä täällä. Tiedän, että paljon on vielä näke-mättä ja kokematta, monta tunnetta tuntematta. Savimaja, sademetsä, ihmisten lämpö ja rakkaus, välinpitämättömyys ja köy-hyys, se kaikki on niin käsin kosketeltavaa. Luonnon rikkaus ja koskemattomuus. Sinulle on aina paikka sydämässäni, ulale salama, hyvää yötä, minun Afrikkani.

Soon a phone call to the familiar bajaji driver. “Can you come and fetch me?” “Yes, I’m soon there” says a voice from the other end of the phone. And time goes by... “So, I only thought to check that you are really coming.” “Yeah, a couple of minutes” is answer. Now I know that perhaps in 10 minutes he may be here. The timing is right and we’ll get along.

Today is the day when I can plunge into the salty and warm ocean after the work day. How lovely is the smell of the ocean. The waves roll on the beach and the sand runs through the toes. I dive into the Wave and sometimes I jump over the foamy waves like a child playing. Only a cut in my hand weakens the pleasure, I got it today at work when sawing, the meaning was to saw the wood, but...

The sun starts to set. What a lovely sight. Far away on the ocean the ships are waiting for the get into a harbor or their cargo in being unloaded in the sea, it’s cheaper that way. A last look at the sunset and home.

I stay at the familiar banana stand. The shop keeper waves gladly and I go on and buy some fruit. Oh, they are so good here. I know there are still a lot of things to see and experience, many feelings to feel.

The clay hut, the rainforest, the warmth and love between people, indifference and poverty. It’s all so tangible. The richness of nature and sanctity. There will always be a place in my heart for you, ulale salama, good night, my Africa.

African woodcarving with Finnish wood at workshop on Makonde woodwork at HAMK.

Cultural exchange program report for exchange program between HAMK University of Applied Sciences and GOIG Vocational Handcraft Centre

Text: Misana Manyama
Photos: Hanna Hentinen

Introduction

This report summarizes on the Cultural Exchange Program conducted at HAMK University of Applied sciences-Finland from September 1- 26, 2011.

By participating in this Cultural exchange program as three teachers from GOIG Vocational Handcraft Centre-Tanzania just to mention:

1. Misana Manyama - Executive Director - GOIG Vocational Handcraft Centre - Tanzania
2. Emanuel Peter - Jewelry Teacher - GOIG Vocational Handcraft Centre - Tanzania
3. Sospeter Kaaya - Makonde Teacher - Mto wa Mbu Arusha - Tanzania

We had a common mind to immerse ourselves in a new environment, compare education systems, to network, travel and gain an international outlook.

This report first gives an overview on the Cultural exchange program, and briefly explains the Objective of the program from our point of view; GOIG's profile, Teaching experience, Expectations/Reality; Way forward and Finally Conclusion of the program.

An overview of the program

The context within which exchanges are taking place has changed profoundly. Over the past decade, these developments have prompted serious rethinking about the role of exchanges, especially as they relate to public diplomacy.

I sincerely believe that Cultural exchange program is Vital to every community all over the world and to every humanitarian and responsible leader; because it shows the opportunity to expand skills, character and knowledge of the participants; therefore, I find that the program is so important that need to be cultivated across ever broader segments of every community.

Workshop discussions at HAMK Degree Programme in Crafts and Recreation. Minna Luntta, Emanuel Peter and Sospeter Kaaya.

Thus, as a general comment I would say; all people need opportunities to gain these skills; as our collective ability to solve complex global problems requires that many more people be exposed to the learning and knowledge that cultural exchange programs offer.

Objective(s) of the program

One among the objectives of Cultural exchange program is to gain skills, character, and knowledge required to be a responsible and constructive leader in a globalized world.

Cultural exchange programs exist to provide certain international cultural exchange programs designed to provide practical training and employment, and sharing of the history, culture, technology and traditions of participants' home country.

GOIG's brief history

GOIG Vocational Handcraft Centre is a training and production centre, as a registered Non-Governmental Organization (NGO) based in Dar es Salaam, Tanzania. The founders of the organization were Tanzanian elderly people who aimed at passing over their knowledge and skills to the young generation in Tanzania since the year 1991 to date. In 1995, the organization was registered under VETA as a Vocational Handcraft Training Centre.

Most of the students trained at GOIG are women aged between 18-25 years. The training, which takes one year, concentrates on different handcraft skills such as weaving, tailoring, Jewelry, Batik, Paper Mache and Candle making. The centre also runs an English Medium Nursery School.

The students trained are those without employment/occupation (Less Disadvantaged). It is believed that the students will be self reliant after their training program.

Emanuel Peter and Sospeter Kaaya teaching woodcarving at HAMK.

There are number of the donors' fund projects that have been managed by GOIG. These projects have contributed a lot on elderly dream and achieve their expectations. To mention a few, the projects related to technical, financial and equipment support by:

- Finish Handcraft Society FINIDA (for 10 years).
- VETA – Training Equipments and Supplies Technical Assistance;
- African Development Foundation (ADF) – USA for Capacity Building over the period of one year.

Henceforth, GOIG Vocational Handcraft Centre under the new administrative team led by a determined and knowledgeable New Executive Director-Misana Manyama; is focused on renewing connections and establish new relationships with Government agencies, Organizations and Individuals who are willing to carry forward the vision of GOIG Vocational Handcraft Centre; by assisting, empowering and feeding the Tanzanian population with the right and relevant basic need within the local community.

Teaching experience

Generally speaking the teaching experience was tremendously positive not only from the student side but also we teachers, this is because the teaching program was conducted in a participatory way among the students, the teachers and the coordinating staff(s) from HAMK University of Applied Sciences.

We kindly appreciate for the technical and professional coordination/assistance from HAMK university staff for their heartily support to us; just few to mention:

1. Hanna Hentinen-Program Coordination (HAMK-UAS)
2. Paula Rantamaa-Head of the Department (HAMK-UAS)
3. ALL the staffs from Degree Programme in Crafts and Recreation -(HAMK-UAS)
4. Students who were all the time there for us.

We sincerely appreciate every one for the considerable help out of which we were caught of surprise for such a tremendous and humanitarian help we received from all the people we worked with in any way.

Just to point out some things to be improved we would suggest that:

- The structure and objectives of the program could be set out at the very beginning before class sessions
- The workshop introduction could place more emphasis on the 'core criteria', as the terms were/are unfamiliar to some/most of the participants
- Time limit- The class session could be extended to an appropriate time depending on the material used and skills to be taught; to allow students have enough time learn new skill.

Emanuel Peter and Sospeter Kaaya and Misana Manyama attending Habitare Fair at Helsinki Fair Centre.

Expectations/benefits

Our expectations/benefits from this program may be categorized into three main points that is Educational, Personal and Long term expectations

1. Educational

- International learning and knowledge propels us towards acceptance and understanding of an array of different cultural and community perspectives.
- Language acquisition is achieved through practical immersion.
- Increase awareness and adoption of alternative, multi-faceted approaches to learning.
- Acquire analytical and problem solving skills.
- Enhanced interest in our localities and global issues as well as broadening general knowledge.

2. Personal

- Self-development and awareness leading to enhanced self-confidence and self-esteem.
- Enhance maturity and social poise; fuelled by the necessity to confront challenges outside a familiar support network and comfort zone.
- Our integration into another family as well as the development of lifelong friendships fostered our appreciation of home and family relations.
- Experienced a tremendous sense of accomplishment upon completion of the program; as we are encouraged to develop independent opinions, make informed decisions and strive to attain fresh goals.

3. Long-term

- Prospective long term project implementation from interaction with ideal people during the program.
- Successful program completion represents an excellent measure of personal flexibility, encompassing

an ability to reach compromise, focus and succeed through challenging times. Foster

We sincerely acknowledge that almost every one of our expectations were achieved during this program implementation; since we had a wonderful support from our loving host (s), to the extent of learning Finnish's sustainable long time culture as far as SAUNA is concern; We all love and enjoyed SAUNA as our extra-ordinary and surprising ever experience.

Way forward

That Cultural exchange program is so crucial that it has managed to build our minds and now we believe that, "The greatest gift in life is the ability to think great thoughts and have the strength to take action".

We would kindly recommend that this program be continued because it is helpful to the participants as it is designed to provide practical training, skills and sharing of the history, culture, technology and traditions of participants' home country.

Conclusion

We find the Cultural exchange program an extremely enriching and rewarding experience. It is more than just an academic venture, because it encompasses so many lessons about life itself.

My lessons learnt were about people and the world we live in. What I had hoped to achieve on this program, I got and more, without forgetting that I/we have managed to find friendships to last a lifetime!

Kiitos Paljon!!

The writers and photographers of this publication are mainly students of the Degree Programme in Crafts and Recreation, preparing for their forthcoming professional life as Bachelors of Culture and Arts. They gained memorable learning experiences in 2011, when a group of HAMK students and teachers had workshops and work placements in Tanzania and a group of Tanzanian teachers visited HAMK.

Cultural Exchange through Arts and Crafts was a cultural exchange and development project between HAMK R&D Centre for Wellbeing, GOIG Vocational Handicraft School and Tanzanian craft projects.

Cultural exchange might occasionally manifest itself as cultural clashes, though mostly it offers profound and in-depth learning through triggering the mindset of all partners.

painettu
ISBN 978-951-784-588-5
ISSN 1795-4231
HAMK julkaisuja 10/2012

e-julkaisu
ISBN 978-951-784-589-2 (PDF)
ISSN 1795-424X
HAMKin e-julkaisuja 14/2012

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

